

VÄRMLANDS ANOR

1999:1

Nr 1 1999

Medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening
ISSN 1400-1047

Pris 40:-
Årgång 16

Personalen vid Edsvalla mejeri någon gång i början av detta sekel.

Stående nr 2 från vänster är mejeristen Johan David Sander född 1886 i Vansö, Sörmland. Övriga personer är okända. Kanske någon läsare kan identifiera dem?

VarmlandsAnor

VarmlandsAnor utges som medlemstidning för Varmlands Släktforskarförening. Bidrag till tidningen, synpunkter på inriktningen och tips om händelser för bevakning mottas tack-samt av Redaktören. Citat ur VarmlandsAnor får göras, om kalla anges.

Redaktionen förbehåller sig rätt att redigera och sätta rubriker i insända bidrag.

Upplaga 1100 ex, 4 ggr/år

Ansvarig utgivare och redaktör Lars-Gunnar Sander Norra Berghaget, 667 32 Forshaga. Telefon 054-872754

Layout Anette Carlsson, Tulegatan 4B, 70354 Orebro, 019-18 69 54

Tryck Tryckeri AB Knappen, Karlstad

Manusstopp för 1999:2 ar 4 maj 1999

**Värmlands
Släktforskarförening**

Föreningen bildades 1983 och har till ändamål att stödja och stimulera intresset för släkt- och hembygdsforskning i Värmland och för-ena dem som delar detta intresse. Föreningen ar ansluten till Sveriges Släktforskarförbund.

Organisationsnummer 873201-6897

Föreningens adress: c/o Sander, Norra Berghaget, 66732 Forshaga
E-post: genealogi.wermland@swipnet.se

Medlemsavgiften ar 120 kr för ordinarie medlem och 30 kr för familjemedlem (1999) till svenskt postgiro **46 96 60-5**. Medlemmar i Norge betalar 110 norska kronor + porto 40 respektive 30 kronor till norskt postgiro **0806 1944339**.

Arkiv: Arkivcentrum Värmland, Box 331, 65208 Karlstad. Telefon 054-159272.

Besöksadress: Arkivcentrum Värmland, Hööksgatan 2, Karlstad

Föreningen har även en **hemsida** på internet: www.home6.swipnet/~67701

Styrelsen

Ordförande Lars-Gunnar Sander, Norra Berghaget, 66732 Forshaga. Telefon 054-872754 Mobil tel 070 634 81 87

Vice ordförande Anette Carlsson, Tulegatan 4B, 703 54 Orebro. Telefon 019-186954.

Sekreterare Gunnar Jonsson, Älvhagsgatan 25, 66140 Saffle. Tel/fax 0533-10559 Mobil tel 070 583 24 96

Kassör Liv Hagberg, Garvaregatan 4, 652 20 Karlstad, Telefon 054-218232

Materialförvaltare Bo Cider, Skolgatan 12, 66060 Molkom. Tel 0553-10378

Ledamot Bernhard Granholm, Ljunggatan 39C. 66432 Grums. Telefon 0555-61153

Ledamot Tom Silja, Storgatan 49, 66730 Forshaga. Telefon 054-874612

Registrator Sonja Peterson, Ölme-gatan 9 A, 65230 Karlstad. Tel 054-219411

Innehåll

Kallelse till Årsmöte	2
Arkivens dag blev succé.....	3
Dödsnotiser ur svensk-amerikanska tidningar ...	3
Verksamhetsberättelse 1998	4
Giftmorden i Silbodal	6
Rättelser och tillägg till "Finnar i Gräsmark och Lekvattnet"	12
C. V. Bromander	14
Värmlands Kyrkboksregister	16
En storgodsägare i Värmland och Dalsland	18
Hur hade "våra gamla" det?	18
Nycklar till brukssamhället.....	21
Boktips	22
Borgviks järn-utveckling 22 Bland dalfolk och värmlänningar i Svensk-Amerika.....	22
Släktforsknars årsbok 1998.	23
Ur andra medlemsblad	25
Föreningens utgivning av böcker och register	26
Vårens program.....	27

**Kallelse till Årsmöte
27 mars kl 13.00**

Lördagen den 27 mars kl 13.00 kallas Du till årsmöte i Rolf Edberg-salen på Arkivcentrum Värmland i Karlstad. Förhandlingar enligt förslag till dagordning. Jan-Olof Larsson från Karlskoga foreläser om Europas kungahus Tag gärna med gäster.

Förslag till dagordning för Årsmötet

- Mötet öppnas
- Fråga om mötet anses stadgeenligt utlyst
- Godkännande av dagordningen
- Val av mötesordförande
- Val av sekreterare
- Val av justerare
- verksamhetsberättelse och räkenskaper
- Revisionsberättelse
- Fråga om styrelsens ansvarsfrihet
- Medlemsavgift för år 2000 (styrelsen föreslår oförändrade avgifter)
- Budget för 1999
- Val av ordförande för 1999
- Val av ordinarie ledamöter för 1999-2001 (i tur att avgå ar Bo Cider, Gunnar Jonsson och Tom Silja)
- Val av suppleanter för 1999-2001 (i tur att avgå är Arne Berg och KG Lindgren)
- Val av revisorer och revisors-suppleant för 1999
- Val av redaktör för 1999
- Val av valberedning för 1999
- Övriga frågor
- Mötet avslutas

Arkivens dag blev succé

Arkivens dag den 7 november var en landsomfattande satsning för att väcka intresse för de skatter som finns i arkiven. I tio av länets kommuner inbjöds allmänheten till visningar vid arkiv, bibliotek och museer. I Kristinehamn passade man exempelvis på att inviga kommunarkivets nya lokaler i Marieberg. Där kunde stadsborna bl a se stadsprivilegiebrevet från 1642. I Torsby kommun hade man aktiviteter igång på inte mindre än sex ställen.

I Karlstad hade kommunarkivet en utställning på stadsbiblioteket, där det även bjöds på föreläsningar. Men den stora händelsen var nog i alla fall visningen av Arkivcentrum Värmland som utsattes för en veritabel massinformation. Enligt uppgift var det 850 personer som skrev in sig i gästboken. Men det var säkert inte alla som gav sig själva tid till detta i ivern att få komma in och ta del av allt intres-

sant som man bjöd på. Det var säkert inte bara de 5000 hyllmetrarna arkiv som drog. Nyfikenheten var nog stor på det nyrenoverade huset med en av de vackraste forskarsalarna i landet.

I forskarsalen var vi några stycken från Värmlands Slaktforskarforening som hjälpte besökarna att pröva på släktforskning. Och ännu en gång fick vi bevis för hur stort intresset är för släktforskning i vida kretsar. Kön framför skåpet med mikrokorten var ibland ganska lång. Som vanligt var entusiasmen stor när folk upptäckte hur pass enkelt det är att få fram uppgifter om t ex farfar och farfars far, saker som man kanske undrat över i årtal.

Besökarna fick också tillfälle att bekanta sig med databaserna som finns på Arkivcentrum t ex NAD-skivan och EMI-bas. En liten utställning i forskarsalen visade den berömda ministerialboken från

Blomskog med den skumögde prestens praktiskt taget oläsliga skrift som mer liknar en bild än trasselsudd. Där fanns också husförhållsängden från Brunskog i vilken prästens barn ritat gubbar i ett obevakat ögonblick.

Vissa medeltidshandlingar visas normalt inte för allmänheten och kan ej heller beställas fram till forskarsalen. Men denna dag kunde besökarna bl a kliva in i Värmlands medeltid och bl a betrakta Magnus Erikssons landslag från år 1400, notskrifter från 1400-talet och stiftets äldsta kyrkbok från Visnum år 1509.

Har skulle jag också ha sagt något om de intressanta föredragen som hölls på Arkivens dag. Vi som var med från föreningen fick emellertid så mycket att göra i forskarsalen att ingen hade möjlighet att gå ifrån för att höra något föredrag. Och det var ju på sitt sätt mycket glädjande.

Lars-Gunnar Sander

Dödsnotiser ur svensk-amerikanska tidningar

Vid Svenska Emigrantinstitutet pågår uppbyggnad av en databas omfattande dödsnotiser ur svensk-amerikanska tidningar.

Den första tidningen som bearbetats är Svenska Amerikanaren-Tribunen ur vilken cirka 41 000 notiser registrerats över avlidna svenskfödda personer i Nordamerika. Cirka 4 000 av dessa har värmlandsanknytning. Registren täcker tidsperioden 1866-1939. Tidningen har filmats och finns tillgänglig som rullfilm vid Svenska Emigrantinstitutet i Vaxjö och vid Riksarkivet.

Notiserna har olika utformning. Vissa anger bara namn, plats, bördig från och ålder under det andra har utformats som omfattande nekrologer. De senare ger ofta en fyllig bild av den avlidnes verksamhet i Nordamerika och ger slaktforskaren värdefull information.

I databasen finns för varje person hänvisning till tidningens utgivningsdag. Anteckning har gjorts om nekrolog finns.

Under 1999 beräknas basen utökas

med registreringar ur andra tidningar. Databasen finns vid Svenska Emigrantregistret i Vaxjö samt hos undertecknad.

Bertil Grundströtri, Tranås

Varmlands Slaktforsarkatalog 1999

Arbetet med den nya katalogen fortskrider. Du har väl sant in anmälningsblanketten som fanns med i förra numret av VärmlandsAnor? Om inte, så kommer Dina uppgifter att överföras oförändrade till den nya katalogen. Om Du av någon outgrundlig anledning inte skulle vilja stå med i den nya katalogen, så måste Du anmäla detta till Gunnar Jonsson, tel 0533-10559.

En av vår föreningens viktigaste uppgifter är att skapa kontakter mellan slaktforskare och därigenom undvika dubbelarbete. För detta är Slaktforsarkatalogen det bästa verktyget.

Hjälp valberedningen

Den 27 mars är det åter dags för årsmöte. Du som är medlem har nu chansen att påverka valet av styrelsemedlemmar mfl. Lämna Ditt förslag till valberedningen på vilka du skulle vilja ha med bland föreningens funktionärer. Du kanske är intresserad själv av att bli styrelsemedlem eller redaktör. I så fall anmäl Ditt intresse till valberedningen:

Ingrid Johansson
Varmskog, Sätra
671 95 Klässbol
tel 0570-46 10 70

Stig Jonasson
Drevstagatan 49 A
681 01 Kristinehamn
tel 0550-171 09

Kenneth Larsson
Slobyn, Lyckan
671 96 Mangskog
tel 0570-914 05

Verksamhetsberättelse 1998

Verksamhetsåret

Föreningens fjortonde verksamhetsår omfattar tiden 1998-01-01 till 1998-12-31.

Medlemmar

Antal medlemmar 97-12-31	885
Nya medlemmar 1998	71
Uttraden, avlidna, ej betald avgift	68
Antal medlemmar 98-12-31	888
(varav 26 familjemedlemmar)	

Medlemsavgiften

För 1998 var medlemsavgiften 100 kr för ordinarie medlem och 30 kr för familjemedlem.

Hedersledamot

Anders Höglund, Kristinehamn

Styrelse

Ordförande, Lars-Gunnar Sander, Fors-haga

Vice ordförande, Anette Carlsson, Örebro

Sekreterare, Gunnar Jonsson, Saffle

Kassör, Liv Hagberg, Karlstad

Materialförvaltare, Bo Cider, Molkom

Ledamot, Bernhard Granholm, Grums

Ledamot, Tom Silja, Forshaga

Suppleanter, Arne Berg, Saffle, Eva Fredriksson, Karlstad, Gerhard Kaukerat, Slottsbron, Karl Gustav Lindgren, Saffle

Övriga funktionärer

Revisorer Olle Skoog, Kristinehamn, Lennart Fallberg, Molkom

Revisorssuppleant, Roland Hedström, Molkom

Valberedning, Ingrid Johansson, Klassbol, Stig Jonasson, Kristinehamn (sammank), Kenneth Larsson, Mangskog

Redaktör, Lars-Gunnar Sander, Fors-haga

Registrator, Sonja Peterson, Karlstad

Styrelsens arbete

Styrelsen har hållit sju protokollförda sammanträden. Vid fyra tillfallen har styrelsemötet kombinerats med planeringsmöte inför Slaktforskardagarna 1999. Dessutom har ett särskilt planeringsmöte hållits med projektansvariga för Slaktforskardagarna 1999.

Den 3 febr avled hastigt föreningens dåvarande kassör Harald Persson. Han nedlade under sin tid i styrelsen ett stort arbete och tog många initiativ till nya aktiviteter. Under det gångna året har styrelsens arbete påverkats av hans bortgång och försöken att i möjligaste mån fylla det tomrum han lamnat efter sig.

Gunnar Jonsson har deltagit i Slaktforskarförbundets datariksdag för slaktforskning i Linköping den 24-25 april.

Lars-Gunnar Sander har deltagit i Slaktforskarförbundets ordförande-konferens i Jönköping den 28 aug.

Anette Carlsson har deltagit i Slaktforskarförbundets redaktörskonferens i Jönköping den 28 aug.

Gunnar Jonsson har deltagit i Slaktforskarförbundets cirkelledarkonferens i Jönköping den 29 aug.

Anette Carlsson, Liv Hagberg och Gunnar Jonsson har som ombud representerat föreningen vid riksstämman i Jönköping den 29 aug. Dessutom deltog Lars-Gunnar Sander. Till den efterföljande stammomiddagen hade föreningen engagerat Owe Clapson, Munkfors (Löpar-Nisse i Värmlänningarna) som bidrog till underhållningen genom att halsa välkommen till nästa års slaktforskar dagar i Karlstad.

Vid slaktforskar dagarna i Jönköping 28-29 aug deltog föreningen i utställningen med ett bokbord där egna böcker och register försåldes.

Lars-Gunnar Sander har representerat föreningen vid invigningen av Arkivcentrum Värmland den 14 okt.

Gunnar Jonsson har övervakat ett sysselsättningsprojekt med som mest 16 deltagare i regi av Saffle kommun och Arbetsförmedlingen där bl a registrering av kyrkböcker för Näs härads tio församlingar ingått.

Karl Gustav Lindgren har lett en ALU-grupp i Arvika som dataregistrerat födde, vigde och döde i Glava.

Anette Carlsson har fungerat som föreningens webmaster och administrerat hemsidan på Internet med koppling till Sveriges Slaktforskarförbundsnattidning Rötter.

Tom Silja har med diverse intressenter aktualiserat frågan om minnestavlor

vid nedlagda bruk.

Styrelsen har till Sveriges Slaktforskarförbund lamnat synpunkter på förslag till artikelregister till förenings-tidskrifter samt förslag till certifiering av register.

Planeringen inför riksstämman 99 har under året intensifierats.

Extern verksamhet

Vid Arkivens Dag på Arkivcentrum Värmland den 7 nov deltog föreningen med bokbord. Dessutom fick ett stort antal besökare pröva på släktforskning varvid de assisterades av föreningsmedlemmar.

Lars-Gunnar Sander har föreläst om soldatforskning på Medborgarskolans kurs i släktforskning.

Medlemsmöten

21 mars Årsmöte med sedvanliga årsmötesförhandlingar. Föredrag av Bengt Åkerblom från stadsbiblioteket i Karlstad om "Resenärer i Värmland".

18 april Deltagande i slaktforskar dag på Melleruds Museum.

16 maj Vårutflykt till kyrkor i Klarälvdalen tillsammans med Värmlands Lokalhistoriska Förening.

28 aug Bussresa till Släktforskar dagarna i Jönköping

15 sept Anbytar- och slaktforskarafon i Saffle Hembygdsgård

26 sept Höstträff med visning av Arkivcentrum Värmland

14 nov Slaktforskartraff på Arkivcentrum Värmland samt föredrag om glasblåsare.

Nyutkomna publikationer under året

Föreningens medlemsblad *VärmlandsAnor* har utkommit med fyra nummer, totalt 112 sidor.

Bogen födde, vigde och döde 1850-

1920 sammanstalld av Carl-Johan

Ivarsson, Saffle.

Stavnas döde 1687-1920 sammanstalld av Jan Thimberg

Nytt från VSF 1984-1991, årsvis inbunden

Råd och tips vid registrering av kyrkböcker av Gunnar Jonsson

Övrig medlemservice

En erfaren släktforskare från föreningen har varje måndagskväll biträtt forskare med rådgivning i forskarsalen under jan-april på Gamla Badhuset och sept-dec på Arkivcentrum Värmland i Karlstad.

Utbyte av medlemsblad har skett med 101 andra släktforskarföreningar. Dessa publikationer förvaras i pausrummet i anslutning till forskarsalen på Arkivcentrum värmland där de kan läsas av medlemmarna.

Gunnar Jonsson och Jan Tengelin har verkat som faddrar för DIS (Föreningen för Datorhjälp i Släktforskningen) och därvid servat medlemmarna med uppdatering av nya programversioner.

Slutligen har ett mycket stort antal släktforskarfragor per brev, fax, telefon och e-post besvarats av styrelsemedlem-

marna. Även från Norge och USA kommer förfrågningar.

Ekonomi

Resultat- och balansräkning bifogas verksamhetsberättelsen. Årets resultat blev ca 9 tkr sämre än budget. Till stor del beror detta på den satsning på Släktforskar dagarna 1999 som gjordes vid riksstämman i Jönköping. Styrelsen föreslår att årets underskott 8 188:89 jämte föregående års balanserade vinstmedel 49031:70 tillhopa 40 842:81, balanseras i ny rakning.

Slutord

Värmlands Släktforskarförening har fått Sveriges Släktforskarförbunds förtroende att arrangera 1999 års Släktforskar dagar i Karlstad. Vår verksamhet kommer un-

der detta år framför allt att koncentreras på planeringen av denna stora händelse. Styrelsen kan tacksamt notera att ett antal medlemmar anmält sitt intresse att ställa upp som funktionärer. Vi vill även tacka Värmlandsarkiv, Emigrantregistret och Folkrörelsearkivet för det samarbete och den entusiasm man visat inför Släktforskar dagarna som kommer att hållas på Arkivcentrum Värmland i Karlstad. Av stor betydelse för framtiden är också att föreningen nu får disponera ett eget rum på Arkivcentrum Värmland.

Karlstad i februari 1999

Lars-Gunnar Sander, Anette Carlsson, Gunnar Jonsson, Lär Hagberg, Bo Cider, Bernhard Granholm, Tom Silja.

Balansräkning

	1998	1997
Tillgångar		
Kassa	42,00	248,00
Postgiro	66 338,86	54 912,00
Bank	63 911,55	51 298,00
Fordringar	2 886,00	7 400,00
Varulager	6 017,00	19 624,00
Inventarier	5 661,00	1,00
Summa tillgångar	144 856,41	1 33 483,00
Skulder och Eget kapital		
Skulder	74 013,60	54 451,00
Reserv Riksst 99	30 000,00	30 000,00
Eget kapital		
Ingående eg kap	49 031,70	44 007,00
Årets resultat	-8 188,89	5 025,00
Sum Eget kapital	40 842,81	49 032,00
Summa Skulder och Eget kapital	144 856,41	133 483,00

Inga ställda panter eller ansvarsförbindelser finns.

Resultaträkning Budget

	1998	1997	1999
Intäkter			
Medlemsavgifter	89 210,00	89 660,00	90 000,00
Försäljning	36 459,00	42 938,50	37 000,00
Konimunbidrag	500,00	500,00	500,00
Landstingsbidrag	5 000,00	5 000,00	5 000,00
Summa intäkter	131 169,00	138 098,50	132 500,00
Kostnader			
Tidskriften	-54 822,00	-45 083,50	-56 000,00
Kostn. sålda varor	-30 366,80	-34 032,00	-31 000,00
Porto	-17 792,80	-16 525,65	-19 000,00
Telefon		-381,50	-400,00
Möten	-356,50	-1 041,00	-2 000,00
Resor	-6 522,00	-5 037,90	-3 000,00
Förbrukn mtrl	-4 459,00	-3 507,60	-3 000,00
Riksstämman 98	-13 430,00	-7 523,00	
Riksstämman 99	-2 700,00		-30 000,00
Externa gåvor	-1 313,00	-1 238,00	-1 000,00
Diverse kostn	-2 345,50	-3 394,90	-3 000,00
Externa medl avg	-700,00	-700,00	-700,00
Riksförbundet	-6 195,00	-5 740,00	-6 200,00
Summa kostn	-141 002,60	-124 205,25	-155 300,00
Resultat			
före avskrivningar	-9 833,60	13 893,25	-22 800,00
Avskrivningar	-2 830,00	-2 514,00	-2 900,00
Resultat efter avskrivningar	-12 663,60	11 379,25	-25 700,00
Finansiella intäkter	4 658,71	4 225,25	1 000,00
Finansiella kostn	-184,00	-580,00	-300,00
Resultat före reservationer	-8 188,89	15 024,50	-25 000,00
Reservavsättn/upplösn			
Riksstämman 99		-10 000,00	30 000,00
Årets resultat	-8 188,89	5 025,50	5 000,00

Giftmorden i Silbodals

Alla som kommit i kontakt med värmländsk historia har val inte kunnat undgå att på ett eller annat sätt höra talas om den tragiska historien om kyrkoherden Lindbäck i Silbodals som gjorde sig skyldig till ett antal barmhärtighetsmord. Om detta kan man läsa i "Den Lindbäckska tragedien" av Sigfrid Åkerblom, Värmland Förre och Nu 1959 samt "Giftmorden i Silbodals" av Yngve Lyttkens. Gun Albinsson Karlsson i Karlstad har skrivit av några av Nordmarks häradsrätts protokoll i detta mål. Kanske någon av våra läsare har någon anfader med bland alla depersoner som här jünns omnämnda. Meningarna ar långa och tillkrånglade men försök att hänga med ändå:

Protokoll hållet vid Skålleruds kyrka den 8 juni 1865

Till undertecknad Kronolänsman, hade en så lydande angivelse belifvit lemnad. Till Herr Kronolänsman i Nordahls Härad:

Den hemska död som i slutet af förlidet år inträffade på Silbodals Prestgård som förut började väcka ett allmännare uppseende då det blev allmännare bekant att vår därstädes aflidne Broder och Svåger förre Handlanden A Lysen, som blifvit afdagatagen Arsenikförgiftning ehuru före sin död, enligt hvad Kyrkoherden Lindbäck sjelf erkänt, hafva inlåtit sig med Lindbäck uti penningtransaktioner, samt till Lindbäck utgifvit revers på 10000 ehuru det var allmänt bekant att Lindbäck hade betydlig skuld till den avlidne och föranledde en allmän misstanke emot Herr kyrkoherden, att icke vara främmande för afledne Broder och Svågers förgiftning, samt föranledde till Polisförhör, som hade till följd mediolegale undersökningar af flera personers lik, som hade kort före sin död i symtomerna liknande förgiftning haft beröring med Kyrkoherde Lindbäck och hvilka befunnits hafva varit Arsenikförgiftade, det ar har å orten samt vida omkring bekant för närmare trettio år sedan tillbaka, en förmögen man Inspectorren Ågren på Kroken i Skålleruds socken utan föregående sjukdom hastigt aflidit, af Kyrkoherden då Sockenadjunkt Lindbäck och an denne

af Herr Ågrens död, framtedde handlingar som Juris gaf hela Ågrens förmögenhet i Lindbäcks händer och i tysthet och att då man och man emellan att Ågren icke hade gjutit naturlig död, sedan hitkomst till Orten en gammal Främling en assessor Lindström samt bosatte sig i Gunnarnas socken, men snart uppsöktes af Lindbäck till hvilken Lindström äfven flyttade och inom några månader hastigt afled sedan Lindbäck hade Dokumenterat sig såsom ägare till den aflidnes kvarlåtenskap och äfven om detta dödsfall gingo många tysta rykten i anledning af hvad vi nu haft angöra tar vi oss friheten ödmjukast an hålla att Herr Kronolänsmannen ville med allra - - - vid Skålleruds kyrka hålla en polisundersökning om nu angifne dödsfall samt därunder föranteckna att dödboken för de år då Ågren och Lindström afledo tillhandahålles, tillkallar kringboende omkring hemmanen Kroken, äfvensom de personer som med aflidne Ågren och Lindström på sednare tider umgättes, för att inhemta upplysningar, bland hvilka personer serskild med namnet Herr Kontrollör Lendahl på Tobräcka och Talmannen Anders Eriksson på Nordkärr, vi nu hoppas polisförhör skall foranleda till vetenskaplig undersökning af stoften efter aflidne Ågren och Lindström och vi tillägga att detta ar en allmän önskan som val icke behöfver förhöras nu medan undersökning eller Ransakning i Domslut pågår om morden i Silbodals.

*Hult och Södra Bäckebohl
den 15 maj 1865.*

E Lysin. Jan Nilsson

Inledning häraf hade Polisundersökning till denna dag blifvit utsatt sedan upplysning inhemtats om hvarest de gemensamma de personer som nu omtalats som å 1840 då förre Inspectorren Jonas Ågren afled, haft tjenst eller vid namde tillfalle eller varit närvarande hos Sockenadjunkten numera Kyrkoherden A Lindbäck och de vore vid denna undersökning närvarande, angifvarna E Lysin och Jan Nilsson, samt - - - undertecknade personer som uppmanades att under Edelig förpliktelse afgifva sine berättelser och meddelades följande:

1:o. Bevakningskontrollören C G Lendahl, att Lendahl traffat Ågren någon tid före hans död då denne yttrat missnöje öfver uppgörelsen med Lindbäck om Arrende af hans egande hemman Kroken, att Ågren ångrade att Lindbäck fått flytta in i hans hus, att Ågren trodde att Lindbäck "rakt ville förstöra honom" och att Ågren äfven vore missnöjd med sin Brorsdotter Johanna Ågrens uppförande mot honom.

2:o. Vice Talmannen A Eriksson i Nordkärr, aflemnade sin berättelse skriftligt, så lydande: Mycket kort före sin död infann sig Ågren hemma hos mig i Anholsbyn och förnyade hvad han flera gånger förut begärt, nämligen att jag skulle hjälpa honom att få upphäft eller återkalla det Testamente som af honom och hans Hustru i lifstiden varit upprättat till förmån för hans Brorsdotter Johanna Ågren, som jag nu vill minnas på 2000 Rdr Hamburger Bco och det dessa som han yttrade att sedan Prästen Lindbäck kom till Kroken, Johanna icke gjort sig förtjent af något Testamente och dels att hans Testamente sin öfvrige Egendom, en Slöjdskola i Wenersborg och att desse medel icke fullt ville räcka till namde skola och gaf jag honom alltid och äfven sista gången det svaret att jag icke som någon utväg att få ändrat eller återkalla att nämnde Testamente då det icke skett i båda makarnas lifstid, sedan Ågren var död, bevakade samma Johanna Ågren ett testamente som var yngre an det till Wenersborg på ett Ågrens tillhörig i hank och stör Egendom med undantag af någon liten summa som skulle tillfalla öfvrige släktingar, detta Testamente bevittnades af Prästen Lindbäck och hans Svåger Munsterskrifvaren von Schneider, om Ågrens dödsfall känner jag ingenting.

Skålleruds kyrka den 8 juni 1865. A Eriksson

3:o. Enkan Maja Sköld i Svärdsviken, att en lördag åhr 1840 hade vittnet som den tiden ofta uppehållit sig i Lindbäcks Hus tillträdde i hvarjehanda saker, mjölkat middag och kommen dit med mjölken, träffat Ågren stående på Förstugutrappan och kräktes, att Ågren på tillfrågan ytt-

rade att han fått "Karringsjukan" vittnet hade då sagt Inspektoren bör gå in, att vittnet därpå begifvit sig in uti köket och omtalat detta för hans Brorsdotter Mamsell Ågren, som endast yttrat "Huhu" samt gick ut hemtade ett nattbacken och led-sagade in i hans rum, att vittnet ofta varit inne hos Ågren hvarvid hon fönnarkte att han varit krank men hon aldrig sett honom krakas att Ågren följande dag på middagen aflidit.

4:o. Hustrun Stina Nilsson från Ryr, nar Ågren dog tjenade hos Lindback, att omnämde lördagsmorgon vid pass kl 6 Ågren inkomnit i köket och begärt hafvresoppa, att Fru Lindbäck frågade huru stod till efter hans begäran sådan dryck. Hvarpå han svarade att han fått "Karringsjukan" men att den val går öfver. Hvarefter han gick in i sitt rum och att hafvresoppa kokades men hvilken som burit in den kände ej vittnet, att vittnet ej den dagen men den påföljande studtals varit inne hos Ågren i rummet, hvarest Mamsell Ågren äfven var närvarande, men slutligen vart vittnet inne alltjämt med dess - - -, att Ågren under tiden icke legat till sangs utom ömsom gått på golfvet och suttit i sin soffa utan att klaga öfver plågor eller illamående, vid middagstiden då Ågren satt i soffan hade han afsvimmat och syntes vara död att vittnet och Mamsell Ågren togo och lade honom i sängen att han därefter vaknade och försökte gå upp, men förmådde icke att kuddar lades under hans hufvud och skuldror att andredrakten alltmer och mer aftog tills dess han dog. Någon kort stund därefter, att Lindbäck vid tillfallet icke var hemma, utan tienstgjorde vid någon af Pastoratets Kyrkor och hemkom först sedan Ågren aflidit.

5:o. Enkan Kajsa Jansdotter i Östanås, hvars man då var hälftenbrukare åt Lindbäck, hade ingen kännedom härom.

6:o. Tingsupplysningsmannen T Larsson i Molerud, hade ingenting rörande saken att berätta.

7:o. F d Hammarsmeden Andréas Uppström, 77 år gammal, boende på Upperud hos sin son Anders Uppström, uppgaf att samma söndag Inspector Ågren afled Anders Lindbäck lejt hans Hast till Ors Kyrka hvarest han den dagen predikade,

att Lindbäck vid återkomsten från kyrkan roddes öfver sjön af Uppström, att vid ankomsten till land, Lindbäck anmodat vittnet medfölja till Kroken for att se huru det stod till att vid ankomsten dit som egde rum frampå eftermiddagen, Ågren var afliden, att Uppström och tvenne andre personer som redan äro aflidne, sattes till vakt vid dörren till likrummet till de af Härads-Domaren Anders Jansson i Anolsbyn som efterskickades, ankommande på det icke någon annan dit inträda, att Andréas Jansson förseglade alla den aflidnes förvaringsrum och handlingar att - - - Uppström jämte Andréas Karlsson från - - - byn som numera aflidit, rakade och tvätade liket samt hade naturlig farg samt icke några blånader, eller åkommor kunde förmärkas, det upplystes att Andréas Jansson i Anolsbyn, för flere år sedan afledne Inspektoren Ågrens har sin serskilde hägnad af planterade syrener och af jerngjutet kors försett med hans namn samt födde samt dödsår, det sistnämnde 1840, härigenom hans slakt latteligen kan igenfinna, beträffande Assessorn Med Dr Linströms dödsätt kunde kännedom om detsamma ej erhålla, hvarförutan vetenskap - - - - å kyrkogåden och han blifvit - - - i grafven, äfvensom flera härmed närvarande personer trodde sig hafva kunskap om att hans lik såsom förrutnat blifvit uppgrafvat och att annat lik nedsatt i samma graf, sålunda underskrifvet och befunnet intygat som ofvan. A André, Kronolansman.

Protokoll hållet i Lansfängelset i Carlstad den 11 juni 1865

Närvarande Herr Landshöfvingen och Riddaren Ekström, samt undertecknad Landsskreterare.

Sedan Kyrkoherden A Lindback, enskilt för Herr Landshöfvingen bekant att han meddelst förgift afdagatagit förre Handlanden A Lysen, inhysesmannen Nils Pettersson i Fårskog och Enkan Karin Pehrsson i Huku, angående hvilkas död Ransakning ar anhängig vid Nordmarks Härad Ratt, så blefven inför Kongl Majt:s Bef Hafv i den Cell dar Lindbäck förvaras, förhör med honom anstalt, hvarvid Herr Biskopen Doctor Sundberg, som förut enligt Lindbäck's önskan tillsades kommit jämväl var närvarande.

Lindbäck framlämnade en af honom i Fängelset uppsatt skriftelig bekännelse, så lydande:

Jag Anders Lindback, föddes 22112 1803 uti Bredtvet, Brålanda socken, Frandefors Pastorat, Fadren Bonden Sven Andersson, Modren Lisa Olsdotter, var i hemmet till 1820 i februari detta år intogs uti Wenersborgs skola hafvandes fattiga föräldrar uppehöll jag mig med uppässning och mathamtning fick sedan matdagar och sedan 1822 Condition lämnade Wenersborg 1824 genomgick Skara 4:e klass och Gymnasium, Student i Uppsala 212 -29, Prästvigd dar 19112 -30, skolemastare i Upperuds Bruk genast och till 1834 blef då Sockenadjunkt inom Ohrs Pastorat och samma år gift med Mamsell Fredrika Charlotta Bergman, med henne tvenne söner, vistades uti Öhrs Pastorat och tienstgjort som Pastoratets Pastorsadjunkt och vice Comminister till 1/11 -61 då jag tillträdde Silbodahls Pastorat.

Det ar allmänt kant hvad har behöfvde göras, den därstädes varande olyckliga Landthandeln hade urartadt och demoraliserat, på Krogen förstördes ungdomen det förde och fattighjonen sine uttag till utbyte mot kaffe socken, Brännvin med mera.

Jag afgaf ett litet Herdabref jämte Ordningsstadgar att söka komma förstörelsen och blef detta första orsak till förföljelse som öfver helt ar fortgått, af det misshushållande ruinerade lefvnadsstallet

(Ska) Du besöka Stockholm?

Forska gratis första dagen i

SLÄKTFORSKARNAS ARKIV
Genealogiska Föreningen bjuder Dig

som ar medlem i
Värmlands Släktforskarförening
att bekanta Dig med samlingarna
(normal dagavgift 40 kr).

Sabbatsbergsvagen 20, vid S:t Eriksplan.

Gå 200 m snett upp i Vasaparken.

Öppet må-fre 10-16

Ta med annonsen.

Galler t o m augusti 1999.

har då fattigskaran blifvit förskrackeligt stor, hvilken den utblottade Församlingen skulle underhålla och bland dessa fattiga så många mångåhrigt och obotligt lidande, jag uppfattade Herdaplikten som en Fadersplikt pålysande att de tillsatta Ordningsman skulle Söndagligen tillkännage var någon fattig sjuk fanns.

Efter denna spaning kringreste jag med Lefvnadsmedel och Medikament och blef vittne till så mycket elände och hopplöshet. Nar man står med en obotlig sjuk gräsligt plågade like önskar man af hjertat måtte slippa ur sin hjertslitande jämmer och kanske blef de desse många fattige obotliga hungrande och frysande uti Silbodahl, har jag ofta håll rörd och det djupaste medlidande och tänkt (vore jag i sådan olycklig belägenhet skulle jag välsigna den som främjande plågens slut och Gud skulle förlåta den förbarmande) för hvarje förnyat besök hos dessa arma stärktes jag i denna tanke tillagade sarskildt win att hafva detta såsom hjälp i plågan nar denna min misseledda barmhertighetskenslauppgaf yttersta behovet, jag tänkte och hvad ingen kunna förneka att ganska så få människor öfvergå till andra werlden efter naturens ordning, det ar nar Sjalens redskap, kroppen ar af ålder försliten, något yttre orsak tillkommer hos de alra flesta hvilken icke Herran tillståndjermen icke heller förhindrar i stöd af den frihet han kunnat det förnuftslyus han gaf.

Hur många äro icke uti sin friskaste ålder sin fulla Mannakraft sina egne Baneman ofrirvilligt men genom missbruk af förståndet, hur mången har icke fallit ur den mest skickelige Läkarens hand och i grafven. Den sjukens uppgift om icke sjukdomen alltid nog omfattande men uppgiften bestämmer receptet och receptet lifvet eller den utan åt vår Herre tillsadja eller förhindrar och hvarken sjuklingen eller läkaren anses ha det i utgången. Huru mången sjukdom som i början kunnat botas har icke genom uppskåf söka hjälp störtat offret i grafven.

Af dessa obestridliga fakta och de många exempel härpå jag dels hört beskrifvas dels sjelft åsett har jag kommit den slutsats och tro att såwal wetenskapen som okunnigheten stå ofta de

högst bestämmande och att den fromma tron ofta ratt säger tiden var ute (jag har därför trott att den Nådige Guden icke skulle fördöma mig om jag förkortade en obotlig likes hårda lidande) denna handling ar wisslerligen till sitt ytter form stridande mot all lag men till sin inre bevekelse grund vilar på barmhertighetskänslan. Detta känner min Gud inför hvilken jag ytterst skall svara och under djup ånger känner jag mig skyldig tids den Borgerliga lagens skyldig lida. Den Borgeliga Lagens hårda straff för den syndiga barmhertighet jag utöfvat emot ifrågavarande döda.

Rörande Lysén skola val människor som vilja fränkänna mig uppgifvne bevekelsegrund och kalla den egennyttan och i sin gröfvsta form. Men de som kände hans förfarliga underlivsplågor och våra skriftliga förhandlingar bortförklarar icke uppgifvne bevekelse grunden.

Mitt brott ar stort, mina fiender handlat ratt uti ifvriga sökandet till deras samveten ställes dock frågan ar det tjenstenitet eller ar det förföljelsenit som styrt er vag. Slutet Werldens Demon ar en Mandråpare saknar äfven den ringa tröstan att hafva menat val med sin onda gerning och hvilken som ar mera tillräknelig den som utom Lagen befriat från elände eller den som under skydd af Lagen störtat uti elände därom dömer alena Gud. Hvad jag brutit ar bekjent inför Människor och Gud och jag beder nu eder mine förföljare waren barmhertige såsom vår Himmelske Fader ar låten Edra sanningslösa tillmälen nu tystna och försonen mina oskyldiga anförvanter från detta hatets hjertslitande skrän. I hafven ju nu nog mitt brott bekjent, mitt hus förstört, min graf öppnad, Farwel, Farwel Carlstad den dag jag invigdes till Er Herde, inviges Jag nu till min död. Oh Gud Förbarma Dig.

Efter uppläsande däraf förklarade Lindbäck som i skriften endast namngifvit Lysén såsom en bland dem hvilka han förgiftat att med de dar som nämnde döde (dem han i lifstiden med gift afdagatagit) i öfvrigt anses Nils Pettersson och Karin Pehrsson, hvilka han sålunda welat befria från de deras lidande

och uppgaf han att samma bevekelsegrund äfven varit den hufvudsakliga bestämmande till Lyséns förgiftning, ehuru beräkningar af egen fördel i följd af Lyséns död utgjort en noga verkande anledning, till svar på framstalt fråga om icke Lindbäck redan vid de tillfallen då han gifvit gift åt Nils Pettersson och Karin Pehrsson samt jämväl efter hvad han medgaf förgifta den sistnamdes son Daniel Andersson haft afsikten att på enahanda satt föröfva Lysen lifvet och för detta ändamål veladt göra sig förtrogen med giftets verkningar, ytrande Lindbäck att tanken på Lyséns afdagatagande först uppstått hos honom omkring 3 veckor före Lyséns död, då de en afton i sällskap reste hem efter ett besök på Carlsfors Bruk och Lysén som kände sig sjuk, klagade öfver sina svåra plågor. Nar dessa mer och mer tilltogo dock ej så att Lysén däraf hindrar att deltaga i de gemensamma måltiderna, afpassade Lindbäck tillfalle att kort innan Lysén och de öfvriga daglige Bordsgasterna kunnat samlas till kvallsmålet några aftnar dagarna före an Lysén afled och jämväl sista aftonen dessförinnan strött Arsenik i den tallrik med mjölk som jämte en tallrik med gröt efter vanligheten var stald framför hans bestämda plats vid matbordet.

Nils Pettersson och Karin Pehrsson, hade däremot enligt hvad Lindbäck nu erkände, fått giftet vid de under Ransakningen omförmälte sarskilte besöken den 30 November i den förres hemvist och den 19 October hos Daniel Andersson, då han meddelat dem Nattvarden, medfört Arsenik i förgiftat vin, hvilken han förut hemma tillagadt för att hafva i beredskap. Det vin som efter det Nils Pettersson fått Nattvarden hälldes i Kalken och gafs hans Hustru hade dock ej varit giftblandat utan medförts uti en särskild butelj och var det af detta obemärkta vin som något på stallet kvarlämnades.

Vid det besök hos Daniel Andersson då dennes Moder Karin Pehrsson förgiftades hade Lindbäck hos hvilken anmälan före hans afresa från hemmet icke skett därom att äfven Karin Pehrsson önskade begå Nattvarden, ej medhaft annat vin an det som var blandat med Arsenik. Han medgaf sig jämväl vid flera fö-

regående tillfallen och äfven en gång vid ett sednare besök efter Karin Pehrsdotters död hafva sökt afdagataga Daniel Andersson med det förgiftade Nattvardsvinet, men dessa försök hade varje gång misslyckats af samma orsak eller därför att Daniel Andersson tog för litet af vinet oaktat Lindbäcks uppmaning att deraf förtära mera hvilket skedde på det att gifvet skulle säkrare verka.

På fråga om åtkomsten till den Arsenik som blifvit använd vid de ifrågavarande förgiftningarna, uppgaf Lindbäck att han vid sistledet åhrs sommar, hop-samlat densamma genom afskrapning från tallrikar å hvilka Mamsell Ågren på satt hon sjelft omvitnat, utställt det tillagade fluggiftet, han hade sedermera sönderstötti Mortel de sålunda afskrapade kornen samt använt större delen deraf vid beredningen af vinet och det öfvriga vid Lysens förgiftning.

Af vinet hvilket han haft i flaska förvarat i ett väggskåp hade sista återstoden begagnats vid Sednaste besöket innevarande år hos Daniel Andersson. Redan sistlidne sommar då han på förenamde satt samlade Arseniken hyste han afsikten att framdeles nyttja den för att som orden föllo "befria fattiga obotligt sjuka från deras lidande" Lindbäck som under afgifandet af denna bekannelse och särdeles i början deraf syntes ångerfull uppmanades slutligen att därest han visste med sig att äfven vid andra tillfallen an dem som nu voro föremål för Ransakning hafva genom användandet af gift tillskyndat eller försökt tillskynda någon menniska döden, jämväl härom afgifva uppriktig bekannelse. Hvarpå han betydade att han ej hade andra eller flera brott på sitt samvete an dem hvilka han nu bekant. Efter förhörets slut anhöll Lindbäck hos Herr Biskopen att få Anamma Nattvarden, hvilken anhållan Herr Biskopen dock förklarade sig för närvarande icke kunna bifalla.

Som ofvan In Fedem: R Tranung

Anders Lidbäck

Protokoll hållet å Urtima Ting med Nordmarks Härad å Gästgivar-gården Trubbyn, den 20 juni 1865.

Närvarande undertecknad å Rättegångsdagen, Ordförande Namdemannen Nils Olsson, Skenhall, Ander Nilsson, Snarkil, Olof Andersson, Ekenäs, Nils Nilsson den yngre, Selen, Abel Kylan-der, Wang, Lars Danielsson, Årjäng, Dan Danielsson, Tenvik

§§ 1.

Uppästes det för undertecknad af Kongl Majt:s o Rikets Svea Hofrätt den 13 uti innevarande månad utfardade Förordnande hvarefter Urtima Tinget utlystes och Rättegångsfrid påbjöds.

§§ 2.

Förehades det till denna dag utstälde Ransakningsmål hvarom i Domboken för innevarande års Lagtima Winterting, med Nordmarks Härad under den 31 nastlidne Maj nedan förmales angående häktade Kyrkoherden A Lindbäck, tilltalad för det han meddelst förgift afdagatagitåtskillige personer. Och företrädde dervid Allmänna Åklagaren t f Länsmanen G M Lidén äfvensom i egenskap af Consistorie Ombud Herr Kyrkoherden J Svensson, hvarjamte Kyrkoherden Lindbäck, för Ratta inställdes, sedan Protokoll för den

31 nastlidne Maj blifvit uppläst, föredrog Rattens Ordförande följande af Herr Landshöfdingen och Riddaren C R Ekström som Ransakningen öfvervar som i början aflemnade handling "Protokoll hållet i Lansfangelset etc. Efter hvars uppläsande och sedan Kyrkoherden Lindbäck på fråga från Rattens Ordförande, förmalt det Kyrkoherden icke hade någon kännedom om på hvad sätt Mamsell Ågren bekommit Arsenik, som Kyrkoherden afskrapat å de till flugors dödande af henne framsattethefat äfvensom att berörde afskrapning egt mm under sommar-nastlidne år, inlemnade Herr Landshöfdingen Ekström följande af Kyrkoherde Lindbäck egenhändigt skrivne till hans bekannels inför Kongl Majt:s Bfhd, har det tillägg Herr Landshöfdingen sade sig hafva fått sig tillsänt af Kyrkoherden Lindbäck varande berörde tillägg af följande innehåll: "Observeras I uppgiften om etc". Bil Litt Lysen, som ock upplästes hvarefter Kyrkoherde Lindbäck, afvenledes på serskilde från Rattens Ordförande framställde frågor vidare förmälte att med det första puncten af tillägget förekommande sista ordet "Medlet" menas "Arsenik" och med uttrycket "medlens åtkomst" i andra puncten åter "penningar" samt att uttrycket droppas under den Arsenikblandade vintet att motivet till Lysens afdagatagande var hufvudsakligen Lysens svåra och obotliga plågor, hvilket uttryck Kyrkoheden yttrat sålunda rattade på serskild fråga att Lysens svåra och obotliga plågor icke hufvudsakligen ensamt voro anledningen till Lysens afdagatagande, att Kyrkoheden vid Nattvardsutdelande till endast Karin Pehrsdotter icke Daniel Andersson i Huken samt Nils Pettersson, Fårskog såsom varande obotligt sjuklig medhaft tvänne slags vin det ena obemangdt och det andra förvaradt i en serskild axelväska medförd kvarterflaskan föregifvadt hvilket sistnamde giftblandade vin gifviits åt blott sistnamde tre obotligt sjuka personer alenast Karin Pehrsdotter, Nils Pettersson häraf afledo.

Att Kyrkoherden innan bordsgasterna inkommit men sedan mjölkallrikarna blifvit å bordet framsatte uti Lysens mjölkallrik strödt Arsenik efter hvad

Kyrkoherden vill minnas de tre före Lyséns död närmast föregående aftnarna, dervid icke någon mer personer var i matsalen närvarande, samt att Kyrkoherden icke har för sig bekant nar Lyséns uppkastningar togo sin början innan han afled och icke heller lyssnat efter om giftet skulle göra verkan, att Nils Pettersson i Fårskog urdrack allt det giftblandade vin som var ihållt kalken hvarefter Kyrkoherden hällde nytt obemangdt vin åt Nils Petterssons Hustru Karin Ersdotter, enar hon icke var sjuk samt att Kyrkoherden ansåg Karin Pehrsson i Huken som lidit af andtappa och jämväl öfver s k kolik var obotligt sjuk, hennes andtappa ej var så svår som Dan Andersson. Förevisad det ingifvne tillägget erkände Kyrkoherden Lindbäck at han skrivit det samma, äfvensom Kyrkoherden sade der inför Ratta vidhålla så val hvad han deruti utgifvit som sin inför Kongl Majt:s Bef Hafv gifvne bekännelse i öfvrigt. På gifven anledning förmalde Kyrkoherden Lindbäck att enar han nu mera bekant erfordrades icke afhöras af de utaf Kyrkoherden vid förra Rättegångstillfället angifvne vittnen hvilka skolat samt endast derom att allmogen har å Orten brukat använda Arsenik. Åklagaren jämte det han tillkannagaf att han till detta rättegångstillfalle inkallat Mamsell Johanna Ågren, för att upplysningsvis ytterligare höras rörande den Arsenik som hon förut erkänt sig hafva innehaft erkänt att Mamsell Ågren nu måtte afhöras och sedan Mamsell Ågren företradt förmalde hon på seskilde frågor att den Arsenik som Mamsell Ågren förut uppgifvit att hon innehaft af henne våren 1864 på thefat tillblandats med vatten och under hela sommaren samt in på hösten stått framme uti tre rum i stora Byggningen för flugors dödande hvaremot någon Arsenik varit tillagad eller utsatt uti den byggningen dar expeditionsrummet ar belaget, att Mamsell Ågren som tillhandlat sig Arseniken på Dahlsländ. Der hon från sin barndom sett Arsenik för nyssnamde ändamål användas uti sine Fosterföräldrars hus och sjelf i alla år begagnat detsamma till flugors och råttors dödande, hvarken anadt att något ondt skulle kunna inträffa derigenom att Arsenik sålunda varit fram-

satt eller varseblifvit att något uppskedades från thefaten hvilka Mamsell Ågren alltid påfyllde nytt så snart det gamla af-dunstat att Lysén och Kyrkoherden till gröten om kvällarna förtärt sur mjölk då sådan funnits att tillgå men öfvrigt Bords-gäster af hvilken mjölk den sur intagit i en Spilkum och upphölldes på tallrikarna, ibland före ibland efter Bordsgasterna satt sig hvaremot den söta mjölken inburits uti en tillbringare derutur Bordsgasterna sjelfva serverat sig, samt att Mamsell Ågren icke taget någon befattning med maten och icke har sig bekant om Lysén de sista aftnarna af hans lefvnad till aftonmåltiden förtärde söt eller sur mjölk eller hvem som framsatte eller borttog Lyséns mjölk tallrik eller om mjölken då sett besynnerlig ut eller om Kyrkoherden Lindbäck var någonstans ensam inne i matsalen desse aftnar sedan Lyséns mjölk tallrik blifvit vid Lyséns Bordsplats framsatt.

Sedan Kyrkoherde Lindbäck på fråga förmalde det han ej kunde lemna någon aflagring om huru mycket Arsenik han afskrapat askades af Åklagaren, vittnesförhör med sådant hänseende inkallade och nu tillstädesvarande rotehjonet Per Olsson i Sillegårds, samt Enkan Lisa Danielsdotter i Klefvane, på serkildt derom framställde fråga förmalde Kyrkoherden Lindbäck först att han sjelatrot att till vittne Per Olsson vid Nattvardens begärande å Pastorsexpeditionen nästledna åhrs höst så meddelats arsenikblandat vin nar Per Olsson ej sedermera på ytterligare fråga såsom Kyrkoherdens ord föllo: "Jag vet ej om jag gjort det kanske att jag gaf honom" dessa förenamde vittnen företradt fullgodt de enarjaf emot dem hvarken anfördes eller kunde utletas aflägga vittneseden, förekom misstankarna der varande deruppå vid serskilde förhör:

1:0. Per Olsson berättade att vittnet som nästledet åhr på hösten skjutsades af Per Olsson i Klefvane till Gerud och derunder uti Kyrkoherde Lindbäck's expeditionsrum vid middagstiden meddelades Heliga Nattvarden hvarvid någon annan person an Kyrkoherden och vittnet icke voro tillstädes (att den flaskan som Kyrkoherden tömde dess i Klefvane inne-

hållit krakmedel omhänder, gerning? stördt nar Kyrkoherden af det skal att med Komonter försvagas ju längre de ligga, tagit 2 kapslar samt att Kyrkoherden den haft för afsigt endast att rensa magen på Dass) val ej varseblef nar Kyrkoherden under utdelandet af vinet hvilket smakade likt erg hällde på så att vittnet fick mycket vin samt att vittnet redan vid afresan från Prestgården kände sig olika i kroppen mot förut och under färden till Gerud fick häftiga uppkastningar hvilka fortfora återstoden af dagen, äfvensom att vittnet sedermera icke var frisk under de påföljande 8 dagarna.

Ofver detta vittnesmål hörd förmalde Kyrkoherde Lindbäck att Per Olsson bestamdt ej fått något arsenikblandat vin enar Per Olosson ej var blad de sjukas antal. Erinrades att Kyrkoherden för en kort stund sedan yttrade genmälde Kyrkoherden endast såsom hans ord föllo "Jag ansåg honom icke berättigad att få sådant vin".

2:0. Lisa Danielsdotter tog på sin aflagde vittnesed riktigheten af innehålllet uti denna vittnesattest "Innehållet till flaskan" efter hvars uppläsande vittnet på serskilde frågor upgaf att vittnet vid ett tillfalle under tilländalupne vintern fått från Kyrkoherde Lindbäck sig tillsänd berörde flaskan hvilken öfverlamnades af vittnet Anna Danielsdotter i Klefvane att utom vittnets son Dan. Danielsson, vittnet Anna Danielsdotters minderåriga dotter fått af flaskans innehåll deraf äfven flickan skall hafva fått uppkastningar enligt hvad vittnet hört sagas samt att sedan Kyrkoherden vid ett tillfalle på Vår-vintern innevarande år då vittnet var vid Prestgården yttrat att han ville hafva tillbaka omvittnade flaskan samt vittnet därå svarat att vittnet redan återlämnat den. Kyrkoherden åtsporde vittnet om Dan. Danielsson intagit allt hvartill vittnet genmälde att Dan. Danielsson ej gjort det, tilläggandes vittnet Kyrkoherden vid berörde tillfalle ej framställde någon vidare fråga, äfvensom vittnet att i allt fall hade utslagit återstoden af innehålllet i flaskan och sköljt densamma. Derom åtsporde upgaf Kyrkoherde Lindbäck att flaskan innehöll krakmedel. På fråga från Åklagaren hvarför Kyrkoherden var angelä-

gen återfå flaskan upgaf Kyrkoherden att han brukar återfå flaskan då han utlånat en sådan.

3:o. Anna Danielsdotter intygade att sedan vittnet som vid ett tillfalle under nastlidne våren var af Kyrkoherden Lindback som sand med en flaska till sjuke gossen Dan. Danielsson i Klefvane, vid de berörde flaska innan den aflamnades till Dan. Danielssons moder samt vittnet som både varseblef att flaskan innehöll till farjen liknande Rabarber och vittnet utan att omskaka flaskan med tungan läppjade på flaskans innehåll tyckte att detta smakade likt Rabarber, ingifvit sin sjuka gamla 3 åhrs dotter att en thesked af det tunna innehållet, Barnet fick häftiga upkastningar som togo sin början på eftermiddagen och räckte långt in på natten samt att vittnet ej kan saga att Barnet därefter varit sjukt.

Vittnesmålen upprepades och vidkändes af vittnena som fordade ersättning for sin inställelse.

Anyo åtspord om Kyrkoherden Lindback icke gifvit det med Arsenik uppbladade vinet åt flere personer an Nils Pettersson, Karin Pehrsdotter och Daniel Andersson, förnekade Kyrkoherden Lindback. Aklagaren anförde häruppå att då Kyrkoherden Lindbäck nu mera bekant yrkade Aklagaren att det ansvar å honom som Lag bestämmer äfvensom att Kyrkoherdens tillgångar skulle gäldas alla omkostnader i målet, hvarförutan Aklagaren yrkade Laga ansvar å Mamsell Ågren for det innehafvet af Arsenik.

Mamsell Ågren anhöll häruppå att Kyrkoherden måtte återspörjas hvarfore Kyrkoherden skrapat gift från thefaten och störtadt sin familje i olycka, förmenande Mamsell Ågren att hvad som skulle kunna hafva blifvit bortskrapat vore altfor litet for att taga lifvet af någon och att Kyrkoherden måtte hafva bekommit Arseniken på något annat satt samt att Kyrkoherden icke måtte vara vid sina sinens fulla bruk. Härå genmälde Kyrkoherden Lindbäck att han ej på annat satt an han sedan uppgifvit bekommit Arseniken som i början var ganska rundligen lagd på thefaten åtspordes om de hade något att andraga i anledning af Åklagarens ansvarspåstående, svarade Kyrko-

herden endast "Nej" tilläggandes dock genast det han icke ville af sine tillgångar gälda några kostnader i Målet, hvaremot Mamsell Ågren anförde det hon aldrig innehaft Arseniken i ond afsigt eller for annat ändamål an att döda flugor samt att Mamsell Ågren hade så fast Religion att hon ej velat förkorta andras lif.

Sedan Aklagaren blifvit tillsagd att närmare bestämma sin emot Kyrkoherden Lindbäck förde ansvarstalan förmalde Åklagaren det han yrkade att Kyrkoherden Lindbäck för det denne afdagatagit Karin Pehrsdotter, Nils Pettersson och Lysén, skulle jämlikt 14 Cap 1 o 18 §§ Strafflagen mista lifvet efter öfverläggning afsade Härads Ratten, följande Utslag:

Alldenstund Kyrkoherden Anders Lindbäck inför Ratta frivilligt bekant att afdagatagit Enkan Karin Pehrsdotter i Huken, inhysesmannen Nils Pettersson i Fårskog och förre Handlaren A Lysén å Silbodahls Prästgård och så meddelst förkortat deras svåra och obotliga plågor, dels med Arsenik förgiftat det vin som under begående af Herrans Heliga Nattvard af Kyrkoherden gifvit Karin Pehrsdotter d 19 Oct o Nils Pettersson d 30 Nov nastlidne år, dels och att de tre före d 15 Dec namde år på morgonen timade död närmast föregående aftnarna strött Arsenik i den tallrik med mjölk som var ställd framför Lyséns bestämde plats vid Matbordet, fördenskull och som vederbörande Läkare efter verkställd Obduktion å Karin Pehrsdotter, Nils Pettersson och Lysens döda kroppar anställd chemisk undersökning å magvatskan och dess inmate mm uti afgifvet utlåande intygat att Karin Pehrsdotter, Nils Pettersson och A Lysen ljutit döden af Arsenikförgiftning och Kyrkoherde Lindbacks berörde bekännelse i öfvrigt styrkas bl a att hvad af vittnena Dan. Andersson o Hustru Stina Kajsa Andersdotter i Huken, berättat att Karin Pehrsdotter kort efter det hon vid middagstiden d 19 Oct nastlidne år uti Dan. Anderssons bostad begått Herrans Heliga Nattvard, hvarvid Kyrkoherden meddelade vinet utan att for sådant ändamål emottaga kaffekopp fått uppträckningar och svåra slitningar invärtes och aflidit samma afton äfvensom att

enligt hvad Stina Kajsa Andersdotterserskilt uppgifvit att rödbrunt grummel af en half Fingerborgs innehåll och så tjock att det ej gick ur stallet funnits på botten af koppen då densamma af Kyrkoherden lämnades tillbaka igen till Stina Kajsa Andersdotter for att rengöras samt i målet hörde vittnen dessutom intygat Hustru Katarina Andersdotter i Huken att hennes bemålde Moder Karin Pehrsdotter som bott hos vittnet sedan juni månad sistlidne år och städse lefvadt i godt förhållande med barn och grannar berörde den 19 October före Nattvardens begående varit frisk och enbart förtärt kaffe med bröd äfvensom möjligen något potatis med sill som vittnet tillagadt samt under den tid hon vistades hos vittnet icke så vitt vittnet hade sig bekant innehaft Arsenik hvilket icke heller efter Karin Pehrsdotters död funnits i hennes gömmor.

Anders Svensson i Fårskog, att Nils Pettersson efter det denne den 30 November nastlidet år på eftermiddagen i sin bostad af Kyrkoherden Lindbäck meddelats Nattvarden sedan Kyrkoherden aflagsnade sig svagt jamradt sig uti sangen dar Nils Pettersson under Sacramentets angifvande låg påklädd och hvad Hustru Catarina Jansdotteri i Fårskog jämval intygat någon stund efter det Kyrkoherden afrest fått uppkastningar samt namde dag på aftonen aflidit. Johannes Larsson i Fårskog att Kyrkoherden under det vinet i Nattvarden berörde den 30 November meddelade Nils Pettersson hållit kalken så länge for Nils Petterssons mun att denne sväljde 3 a 4 gånger.

Äfvensom hvad angår Lysens död att enligt hvad pigan Johanna Olsdotter dels gift använt i Kyrkoherdens Hus till dödade af flugor och råttor och att Kyrkoherden Lindbäck då han på morgonen den 15 December nastlidne år af Johanna underrättades om Lyséns tillstånd och sjelf därom öfvertygat sig genom att ingen i Lysens rum till en början icke visat sig serdeles angelägen att förskaffa Lysén den hjälp som genom den omförmälte Läkarens anlitande varit att tillgå hvartill komme att Kyrkoherden Lindback af Lyséns död kunnadt vänta

Fortsättning på sid. 13

Rättelser och tillägg till "Finnar i Gräsmark och Lekvattnet"

Ar 1993 utgav Jarl Ericson i Arvika boken Finnar i Gräsmark och Lekvattnet. Tyvärr innehåller den ett stort antal felaktigheter, av vilka några ar av sådan art att de leder till missvisande släkt- och antavlor. Det har därför varit angeläget att komma med rättelser och tillägg som hargaller Grusmark. I huvudsak har endast sådana uppgifter tagits med som kunnat kontrolleras mot kyrkoarkivalierna for Gräsmark och Gunnarskog.

Borrsjön

Sid 19

I.D. Britta Pålsdotter anges vara född 1628 men på sid 21 står född 1626.

Sid 22.

I.E. Abbelona Pålsdotter begravdes den 19 jan 1716 (db).

Sid 23.

I.E.1.e Matts Mattsson begravdes den 28 juli 1782 (db).

Sid 24.

I.E.1.e.1. Lars Mattssons hustru Maria Andersdotter var född 1761 och inflyttad år 1780 från Träskog, Gunnarskog till Ulvsjön och kom sedan till Borrsjön (hfl). Hfl för Gunnarskog saknas 1780.

Sid 24.

I.E.1.e.3. Matts Mattssons hustru Maria anges vara dotter till Henrik Bertilsson och Britta Persdotter i N Ängen. Detta ar felaktig tolkning av hfl. Hustrun heter visserligen Maria Henriksdotter men ar född 1747 i V Kyrnmen som dotter till Henrik Olsson och Elleke Larsdotter (hfl).

Sid 25.

I.E.1.1.2. Lisa Zachariasdotter ar född 16 april 1752 (fb).

Sid 25.

I.E.1.e.3. Matts Mattsson avled den 1 aug 1791 (hfl och db).

Holmsjön

Sid 34 och 35.

V. Grells Mattsson ar född 1696 den 13 sept (fb).

Sid 35.

V.B. Matts Grellsson ar född 1719 den 29 maj (fb)

Sid 38.

IV.A.1.b. Skall vara Elin Henriksdotter född 1755 den 15 aug i Hunnevik, Gunnarskog (fb och hfl)

Sid 38.

IV.A.1. Henrik Mattsson har även en son Erik född 1759 den 20 juni i Bogen (fb).

Sid 38.

IV.A.2.b. Karin Jacobsdotter ar född 1757 den 5 maj (fb).

Sid 38.

IV.A.3. Anders Mattsson Struts ar född 1719 den 13 mars (fb).

Sid 39.

IV.A.4.f. Lars Isaksson var född 1744 den 13 mars (fb).

Sid 39.

IV.A.4.g Annika Larsdotter var född 1777 den 14 mars (fb)

Sid 39.

IV.A.5. Erik Persson född 1731 var son till Per Persson d.ä. och Annika Mattsdotter. Se sidan 124.

Kymmen

Sid 47.

I.A.1.a.2.a. Karin Mattsdotters make ar Johan (ej Jon) Ersson födde 1742 den 6 maj i Bengtstorp i Gunnarskog (hfl o fb).

Sid 47.

I.A.1.a.2.b. Maria Mattsdotters make ar Erik Eriksson födde 1747 den 24 febr i Bengtstorp i Gunnarskog och broder till ovannämnde Johan Ersson (hfl och fb). Familjen finns i hfl under Saljebråten.

Sid 47.

I.A.1.a.3. Det ar Isak Mattsson som avlider 1780 den 1 maj. Hustrun Elin avlider 1806 den 17 mars i Västanå (db), men finns i Granåbron i hfl.

Sid 47.

I.A.1.a.4. Enligt vb så vigdes 1755 Annandag Jul änkemannen Per Pahlsson i Nasskogen och Annicka Isaksdotter i V Kyrnmen. Uppgiften ar förbryllande då ju Annicka Isaksdotter ar gifte med Matts Johansson. Någon vigselnotis for dessa har dock ej återfunnits. Har vigselboken fel anteckning? Vidare har det senare paret en dotter Maria född 1754 den 3 april, som finns i fb. Då hon var född mer an ett år före vigseln borde detta ha framkommit i fb, men så ar ej fallet. Någon dödsnotis for Per Pahlsson har ej återfunnits.

Sid 48.

I.A.1.a.7.g. Lars Halvardsson ar född 1778 den 15 sept (fb).

Sid 49.

I.a.4.e.6. Den Kerstin Larsdotter som avlider den 27 febr 1798 i V Kymmen ar född den 14 april 1733 i Norra Västerrottna enl hfl 1765-72, dar hon finns i Grasmargsgård med sin man soldaten Henrik Hansson Gräsmark född 1728 i Kittorp.

Sid 49.

I.A.4.e.3. Annika Larsdotter avled 1777 den 18 nov (db).

Sid 49.

I.A.4.f.4. Isak Jacobsson var född 1732 den 28 dec (hfl).

Sid 49.

I.A.4.f.1.b. Marit Torbjörnsdotter var född 1756 den 8 juni (fb).

Sid 50.

I.A.4.f.2. Anna Larsdotter var första gången gift med Erik Persson med vilken hon hade dottern Britta (=I.A.4.f.2.a) som således heter Britta Ersdotter. Hfl anger styvdotter for henne i Anna Larsdotters gifte med Olof Nilsson (hfl). Vem Erik Persson var har ej kunnat utrönas.

Sid 50.

I.A.4.f.3. Maria Jakobsdotter ar född 1725 och har ingen dotter Maria född 1744. I anslutning till Maria Jakobsdotter står i hfl en Maria född 1774, död 1779 den 11 febr. Hon ar dotter till Jacob Jakobsson och Britta Andersdotter (hfl).

Sid 51.

I.A.4.f.7. Även en dotter Britta född 1773 den 19 mars ar upptagen i hfl.

Sid 51.

I.A.4.f.7.a. Annika Jakobsdotter var född 1776 den 1 dec (fb).

Sid 51.

I.A.4.f.7.b. Jakob Jakobsson var född 1779 den 20 mars (fb).

Sid 51.

I.A.4.f.8. Uppgiften om detta giftennål ar ej ratt. Britta Larsdotter finns i Ragvaldstjarn, men den Erik Jakobsson som anges dar i hfl ar född 1730 och ar enl hfl svåger till ankan Marit Henriksdottersom varit gifte med brodern Lars Jakobsson född 1719. Erik Jakobsson avlider som ogift dräng 1786 i Ragvaldstjarn (hfl och db). Britta Larsdotter har 1774 utflyttat till Timbonas från Tiskaretjärn, dit hon kommit 1773 från Ragvaldstjarn (hfl). Hon ar då ogift piga.

Giftmorden i Silbodol
Fortsättning från sid. 11

fördel, äfvensom att någon anledning icke under Ransakningen forekommit därtill att Lysén sjelft tagit gift.

Altså finner Härads Ratten Kyrkoherden Lindbäck vara Lagligen förvunnen att hafva i uppsåt af afdagatagit Karin Pehrsson, Nils Pettersson och Lysén tillredt sitt gift och ingifvit dem det samma. Karin Pehrsson och Nils Pettersson under Nattvardens anammande pröfvade Härads Ratten förty rättvist i förmågo af 14 Cap 1 o 18 §§ Strafflagen den 16 Febr 1864 att skall Kyrkoherden Lindbäck för desse sina grofve Brott mista lifvet genom halshuggning hvar emot och då det jämte 19 Cap 21 §§ Kyrkolagen och Kongl Brefvet den 7 Dec 1787 tillkommer Consistorium att angående Embetets förlust sig utlåta Härads Ratten var i Ransakningsmålet förde Protokolls afkunnande Utslag skola till Consistorium insändas och skola af Kyrkoherden Lindbäck tillgångar utgå ej mindre kostnaden för de hållne Läkarens benyttigande och Chemiska undersökningarna med det belopp som Kongl Sundhets Collegium efter granskning af Läkarens räkningar bestämmer an öfver hvad gottgörelse dels till målet hörde vittnena Rättaren Lindblad, Kyrkovaktaren Woxman, Lantbrukaren Johannes Larsson, hemmansägaren Anders Svensson, Hustru Catarina Jansdotter, piga Maria Andersdotter, Enkan Annika Nilsson och dr Anders Andersson, båda i Årjäng,

drängarna Johannes Larsson och Anders Persson, Enkan Lisa Danielsdotter, Hustru Anna Danielsdotter, alla i Klefvane, samt Rotehjonet Per Olsson i Sillegård. 25 Rdr till Rättaren Lindblad. 3 Rdr böra däraf Kyrkovaktaren Woxman, Johannes Larsson, Anders Svensson, Anders Larsson o Catarina Jansdotter och Maria Andersdotter i Fårskog 4 Rdr 33 öre till hvardera af Per Olsson i Sillegård, Enkan Lisa Danielsdotter och Anna Danielsdotter i Klefvane 2 Rdr till henne och Enkan Annika Nilsson och dr Anders Andersson i Årjäng, jämte dr Dan. Larsson, Johannes Larsson, Anders Persson i Klefvane dels till Rattens Ordförande hans resa och Traktamentskostnad för detta Urtima Ting 50 Rdr 20 öre.

Vill ifråga åter om Åklagarens emot Mamsell Ågren framställda ansvarspåstående så enar Mamsell Ågren vidgått att hon våren nästlidne år innehaft Arsenik som hon i thefat ophallt med vatten och i åtskillige rum vid Silbodahls Prestegård framsatt tillflugors dödande, Mamsell Ågren hvilken såsom icke öfvertygad att något af den sålunda framstälde Arseniken blifvit anvandt vid de af Kyrkoherden Lindbäck på satt ofvan förmalde verkstälde förgiftningarna icke kan till ansvar för uppsåts vållande till annans död, falles att jämlikt Kfd d 20 Maj 1827, förut Mamsell Ågren innehaft Arsenik hvilket hon ej styrkt sig hafva bekommit på det satt som i H--- d 15 juni 1787 foreskrifver böta 25 Rdr om till treskiftes emellan Kronan, Åklagaren och

Häradet, jämte 25 Cap 5 §§ Rättegångs Balken sådant namde Lagrum lyder i Kjo den 16 Febr 1864 samt 5 §§ i Kongl Brefvet d 7 Dec 1797, hvarder detta Utslag understallt Kongl Majt:s och Rikets Högloflige Svea Hofrätt vidare pröfning.

Den som med detta Utslag ej åtnöjes äger sitt att häruti hos Kongl Majt:s o Rikets Svea Hofrätt, söka ändring igenom besvär som af Klaganden sjelft eller Lagligen befullmaktigadt Ombud skola underskrifva samt att innan kl 12, å 30 dagar härefter som denna dag oräknad, blifver torsdagen d 20 instundande juli till Kongl Hofrätten ingifvas dock att Kyrkoherden Lindbäck, som häktad, har om han till andringssökande sig befogad finner sin besvärsskrift till författande hvaraf han nu må om biträde hos Kongl Majt:s Bef Hafv sig anmäla inom namde tid, aflamad till Kongl Majt:s Bef Hafv som därmed vidare på satt 29 puncten af Kfkl d 23 mars 1807 föreskriver och åligger det uti de begärde fastställde kostnadsräkning.

Och åligger det Mamsell Ågren der hon sig besvara vill att vid sine besvär bilägga bevis att de henne till utgifvande ådömde Böter blifvit i Raneriet nedsatte men och också af två vederhäftiga man utgifven löftesskrift deruti de en för bagge och bagge för en borga för samma Böter hvilken löftesskrift förut bör efter hos vederbörande Kronobetjant eller och Kyrkoherden eller der i hans ställe ar i församlingen der löftesmannen hafva deras hemvist som eger meddela vittnesbörd om löftesmannens vederhäftighet. Men ar Mamsell så fattig att hon ej förmar berörde Böter utgifva bör jämte besvären företes intygande derom af Domstolen eller Dommaren eller om det ej kan ske af vederbörande Kronobetjant eller Pastor i den församling der Mamsell Ågren bor och har fått hemvist försummar Klaganden något af hvad sålunda blifvit föreskrifvit skall Klaganden hafva förlorat sin heder och besvären komma ej under pröfning. *

I nästa nummer kommytterligare några protokoll från Nordmarks härad som berör giftmorden i Silbodol.

Sid 54.

II.A. Gunilla Halvarsdotter och Olof Olofsson har ytterligare en dotter - Gunilla född 1734 (hfl).

Sid 55.

III.A.1. Abbelona Nilsson var född 1727 den 4 mars (hfl).

Sid 56.

III.A.5. Maria Nilsson var född 1732 den 7 jan (hfl).

Sid 56.

III.D.1. Per Olofsson var född 1730 den 21 mars (hfl).

Sid 57.

III.D.2.c. Skall vara Jan Henriksson (hfl).
Bertil Grundström, Tranås

Medlemsavgiften

Du har väl kommit ihåg att betala Din medlemsavgift för 1999? Om inte, så använd det inbetalningskort som fanns med i förra numret av VärmlandsAnor. På så sätt besparar Du styrelsen det avsevärda merjobb och de merkostnader som utsandandet av påminnelser innebar. Information om medlemsavgiften finner Du på sidan 2 i detta nummer.

C. V. Bromander - domprost och slaktforskningspionjär

Carl Vilhelm Bromander föddes i Norra Ed, Kila socken den 9 februari 1865. Hans far var hemmansägaren Anders Bromander, född i Vässby, Kila. Modern, Lovisa Höberg var från Västra Takene i samma socken. Hon var 28 år yngre än sin make och även syster till skrivarens farfars farmor. Det var hemma i Norra Ed som Carl Vilhelm jick sluta sina dagar en vecka efter sin 98-årsdag. Han vilar i slaktgraven på Kila kyrkogård.

Fornminnesintresserad yngling

Bromander började sina studier vid läroverket i Åmål 1881 och fortsatte året därpå vid läroverket i Karlstad. Han avlade studentexamen 1888 och inledde därefter akademiska studier i Uppsala. Han prästvigdes i Filipstads kyrka den 21 juni 1896.

En av hans första tjänster blev som vice pastor i Södra och Norra Finnskoga under ett år 1898-99. Där samlade han in ett hundratal etnografiska föremål från den skogsfinska kulturen och skänkte dem till Nordiska Museet i Stockholm. Redan som skolyngling hade han samlat på fornminnen i sin hembygd, och hans insats för finnkulturen kom också att leda till att forskaren Nils Keyland kom att anställas av Nordiska Museet för att ägna sig åt finnkulturen. Bromander publicerade också några artiklar om finnkulturen.

Frej Alsterlind berättar i sin minnes-teckning vid prästmötet om hur Bromander under sin tid som informator hos komminister Oskar Ludvig Heintz i Stora Kil sommaren 1886 strövade omkring på de gamla gravfalten i närheten av prästgården, och så småningom tog sig upp på kyrkvinden, där han torkade dammet av mörka oljetavlor och plockade ihop sönderfallna epitafier. Slutligen tog han fatt pennan och skrev av deras inskriptioner. Detta kom att bli en av de viktigaste grunderna för hans stora intresse för värmländsk kulturhistoria.

Bromander blev en aktiv medlem av Värmlands Naturhistoriska och Fornminnesforening. Under åren 1902-14 var han intendent för Värmlands museums kulturhistoriska avdelning, när museet ännu endast upptog några rum i gamla

gymnasiehuset i Karlstad. Uppdraget var naturligtvis ideellt, och för museet nedlade han mycket arbete på lediga stunder. Redan som skolyngling skänkte han till museet en samling lösa fornfynd från sin hembygd, och som intendent kom han att verka för flera fina tillskott till samlingarna. I sin syssla kom Bromander att verka i kilaprosten Anders Lignells fotspår. Årsboken Värmland för och nu för 1937 är tillägnad honom och innehåller också hans bibliografi. Bromander har beskrivit museets äldsta historia på ett utmärkt sätt i skriften "Några anteckningar om Värmlands museum" som utkom 1919.

Prästmannen

Som präst kom också Bromander att beskriva en lysande bana. Efter några år som obefordrad blev han 1901 pastoratsadjunkt i Karlstad och redan 1907 kyrkoherde i Olme. 1915 följde förflyttning till kyrkoherdetjänsten i Fryksände och sju år senare blev han domprost i Karlstad, en tjänst som han lämnade vid 72 års ålder 1937 då han drog sig tillbaka till sin hembygd.

Hans stora framgång som präst kan kanske förklaras med hans kulturhistoriska intressen, som bringade honom i kontakt med många som annars aldrig satte sin fot i kyrkan. Ändå tappade han inte bort sin centrala uppgift som själsörjare, där han hade hjälp av sin lätthet att komma i kontakt med personer av olika slag. I sin prästgärning kom Bromander delvis att verka i en nedgångstid för kyrkan ansatt från olika håll av dels väckelserörelsen och dels av radikala element. Bromander kom dock att, delvis inspirerad av en folkliga väckelsepredikan, med en folklig evangelisk förkunnelse locka människor till sin predikstol. Domkyrkan i Karlstad var ännu på 1920-talet välbesökt vid de söndagliga högmässorna och helt fylld vid de stora högtiderna.

Genealogen

Det är emellertid som genealog och personhistoriker, som vi har störst anledning att minnas Bromander idag. Bromander spänner över ett brett register. Han har författat minnesteckningar över

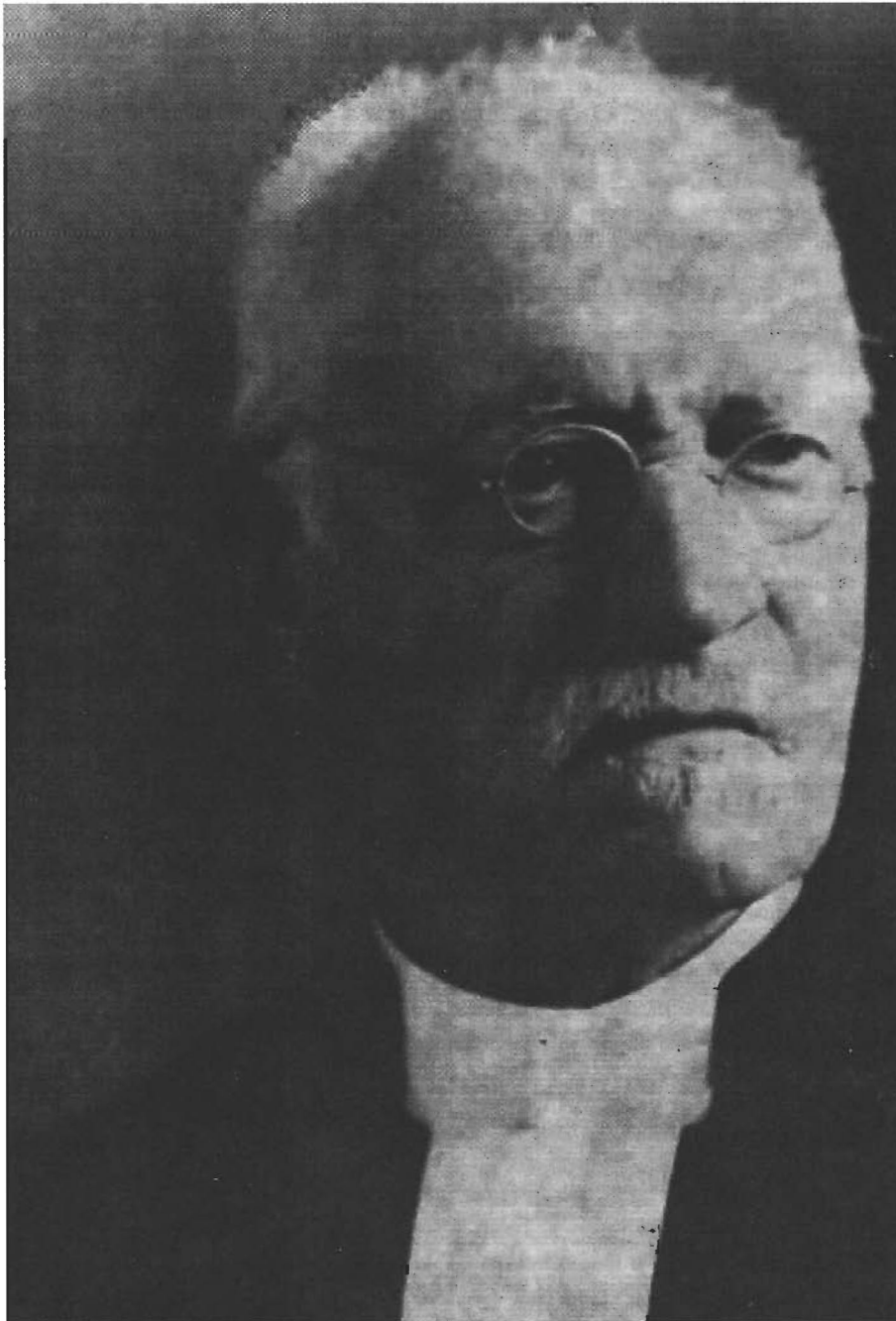
landshövdingar och biskopar, han har porträtterat en rad i Karlstad och övriga Värmland verksamma konstnärer och kulturellt verksamma personer. Han har skrivit om byggmästarna Christian Haller, Philip Eckel, Sven Hertz och Johan Georg Reincke, bildhuggare som Isak Schullström och Erik Grund, samt kyrkomålaren Erik Jonæus.

Bromander har också skrivit om mer okända personer från Värmland. Ett exempel på det senare är konstnären Antonius Svensson från By socken, av Bromander kallad "en värmländsk konstnär som aldrig blev färdig". Minnesteckningarna utkom ofta som småtryck. Säfte bibliotek har en fin samling av dessa tryck, med proviniens från Kila församlingsbibliotek dit de skänkts av domprosten själv.

Bromander fick av 1917 års prästmöte uppdraget att fortsätta Johan Harnmarins "Carlstads stifts herdaminne" från 1846-49. Det nya herdaminnet kom inte att fullbordas av Bromander, men hans samlade material blev en viktig källa för Anders Edestam, när han verkligen kom att fullborda herdaminnet fram till våra dagar. Att inte själv få möjlighet att fora sitt verk till fullbordan kom säkerligen att smärta Bromander. I en intervju vid 90-årsdagen säger han, att "jag har använt sömnlösa nätter för detta arbete".

Bromander var från 1905 till 1923 minnestecknare vid Karlstads stifts prästmöten, en uppgift som han genomförde med stor respekt för de avlida ämbetsbröderna. Som ett exempel kan namnas minnesteckningen över komminister Gustaf Karlberg i Älgå, av andra beskriven som en i det praktiska livet bortkommen kammarlärare som producerade historiska skrifter av begränsat värde. Med Bromanders ord blir det istället:

Karlberg var en av dessa vidsynta präster, som älskat icke blott folket utan även bygden och som i så hög grad bidragit till att genom bygdebeskrivningar icke blott upplysa människorna om deras hemort utan ock just därigenom bringa människorna litet närliggande litterär sysselsättning och glädje och skänka dem kärlek till själva den jord, som varit deras faders sedan uråldriga tider - den

C V Bromander (1865 - 1963)

viktigaste förutsättningen för en verklig fosterlandskärlek och även en viktig förutsättning för den pietet för det ideala, vilken prästen alltid bör vinnlägga sig om att främja och som i sin tur kan främja pieteten för det andliga och gudomliga. **Karlberg** hade en obetvingslig studiehåg och verklig forskarbegåvning och lät redan samma år som han tog studentexamen trycka en utredning av både sin fä-

derne- och mödernessläkt. Och den glädje han själv kände av varje forskningsresultat ville han även meddela åt andra genom en hel del små arbeten, som han utgav, särskilt om den bygd, där han hade sin verksamhet.

Nog kan man i Bromanders minnesord över **Karlberg** ana en andlig släktskap och orden säger säkert en hel del om **Bromander** själv och hans forskarmöda och

forskarglädje. Andra minnesteckningar över präster i äldre tid publicerades i Karlstads stifts julbok. För sina forskningar blev han vid Uppsala universitets 450-årsjubileum 1927 utnämnd till teologie hedersdoktor.

Samlingarna på Arkivcentrum

Bromanders släkthistoriska samlingar tillhör idag Stiftshistoriska Sällskapet i Karlstad. De förvaras vid Arkivcentrum, och är till stora delar tillgängliga via microfiche i forskarsalen. De omfattar åtskilliga varmlandssläkter och till grund ligger omfattande arkivforskningar och en stor mängd tidningsklipp. De är lätta att hitta i och innehåller mycket intressant information.

Några genealogiska utredningar kom också att tryckas, bl. a. Branzellska släkten och Boltziussläkten. 1915 trycktes på **Grundels** boktryckeri i Kristinehamn "Värmländska ättartal", en skrift som behandlar släkter i **Ölme**. Dess förord fortjänar att citeras, då det visar på att **Bromander** verkligen var framsynt person, samtidigt som han är tidstypisk i sitt sätt att argumentera för släktforskningens "nytta":

För genealogi och personhistoria råder i våra dagar ett starkt intresse. Ett utslag av detta intresse är föreliggande arbete, som omfattar några värmländska allmogesläkter, närmast från **Ölme** socken och härad. Ingen må anse, att ett sådant arbete över obemärkta **allmogesläkter** är överflödigt, eller onyttigt. Nej, det **äger** tvärtom alldeles samma existensberättigande som dylika arbeten över vilka andra slakter som helst, t. ex. **adels-** eller **ambetsmannasläkter**. Ty har icke allmogen för varje teg den odlat bidragit till den allmänna odlingen lika väl som vetenskapsman och konstnärer och hjälpt till att skapa de ekonomiska förutsättningarna för dessas existens? (...) Så må då detta lilla arbete utgå och verka för sitt syfte! Må det stärka hembygds- och fosterlandskärleken i **Ölme** åldriga trakter, och må det **lända** till både nöje och nytta för mina församlingsbor, för vilka det närmast är skrivet. De skola helt visst

Varmlands Kyrkboksregister

Detta ar vårt samlingsnamn på alla de register av olika slag, som framtagits av både privatpersoner och institutioner.

I slaktforskarförbundets registerregister upptar värmland över 200 rader, men en stor del av landskapet ar fortfarande en vit flack på registreringskartan. Beroende på hur man raknar så finns har 98 församlingar. För 33 av dem finns register i någon form utgivna for försäljning. Men av dessa ar enbart två helt klara, nämligen Bogen och Stavnas. Ytterligare fem ar komplett inmatat på dator, men ar under korrekturläsning och redigering.

Det vi menar med komplett ar att register till födde, vigde och döde skall vara utgivna till och med år 1900 eller senare.

Det har hittills inte funnits någon samordnande funktion for dessa registreringsinsatser. Vilket, i några fall, har visat sig, då samma arbete gjorts på två ställen.

Vi ber Er därför att anmäla alla registreringsprojekt till undertecknad. Ni förpliktigar Er inte till något, utan hjälper till att undvika dubbelarbete.

Målet ar dock att få en central databas över samtliga Varmlandskyrkböcker. Problemet ar att befintliga register ar i så många olika former. De finns på data-media, i tryckt form eller på mikrokort. Vissa ar enbart maskinskrivna avskrifter.

Hur kan man då lösa dessa problem. Värmlands Släktforskarforening har resurser att samla dessa register i en central databas. Vi har även, an så länge, i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, personal som kan fora över maskindrivna register till datamedia.

Vi vore därför tacksamma om de, som gör register över värmland, kunde ställa dessa till förfogande for en framtida databas. Foreningen har tagit fram en skrift med råd och tips vid registrering av kyrkböcker. Dar beskrivs de absoluta minimikrav som ett användbart register kräver. Skriften delas ut gratis åt de som gör register till vår databas.

Vi har som arbetsätt att ge ut register i tryckt form. Detta for att alla, även de utan dator, ska få tillgång till dem. Utgivningen sker till självkostnadspris. Registratorn får naturligtvis ersättning for sina kostnader, men ju högre ersättning desto högre pris på registret.

För de som själv trycker sina register, hjälper vi gama till med marknadsföring. Vi köper registren till något lägre pris och tar in dem i vårt sortiment till samma pris som registratorns.

Frågor om Varmlands Kyrkboksregister mottages helst brevlades (e-post eller vanlig post), då jag har oregelbundna arbetstider.

Gunnar Jonsson
Älvhagsgatan 25
SE-661 40 Säffle
Tel/Fax: 0533-10559
kilagenealogen@swipnet.se

Du kan bli Stödjande medlem i **Sveriges Slaktforskarförbund**, för bara **180 kr/år**. Du får *Släkthistoriskt Forum*, Svenska Antavlor, köprabatter m.m.
Sveriges Slaktforskarförbund,
Box 30222, 104 25 Stockholm. Tel. 08-695 08 90. E-post: genealogi@genealogi.se

C.V. Broniander...
Fortsättning från sid. 15

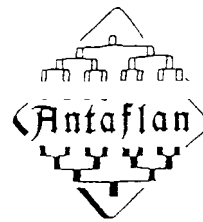
läsa det med intresse.

Exemplarisk livsföring

Trots att han egentligen aldrig haft god halsa kom Bromander alltså att få uppleva sin 98-årsdag. Detta var ett resultat av en exemplarisk livsföring. I Frej Alsterlinds minnesteckning beskrivs han som en korrekt vanlig gammal farbror, sparsam och enkel i livsföringen men försedd med en god portion humor.

Genom sitt långa liv fick Carl Vilhelm Bromander agna mycket tid både åt sitt yrkeskall som präst men också som en pionjar inom den värmländska släkt- och personhistoriska forskningen. Så visst finns det goda skal for oss sentida släktforskare att kanna till och med tacksamhet minnas C. V. Bromander som den verkliga pionjar han var. släktforskning var under Bromanders verksamma period en ofta mödosam sysselsättning, dar arkivalierna inte var så lätt tillgängliga som idag. Genom sina banbrytande arbeten har Bromander gjort stora tjänster for värmländsk släktforskning.

Carl-Johan Ivarsson
0533-64082

Nr 65

Antavla nr 65

Min van Harry Johansson i Arvika bad mig att renskriva hans slaktutredning i form av en antavla. Harry bad mig också att skicka antavlan för publicering i VärmlandsAnor, vilket löfte jag härmed infriar. Harry bor på Parkgatan 18, 7 tr, 671 40 Arvika.

Han har en del intressanta namn i sin antavla, som säkert känns igen av några läsare. Det bör inte vara alltför svårt att hitta fortsättning på flera grenar. Hans morfarsfar var från Pyntetorp i Gräsmark, och kallades därför "Pynt-Ola" av granarna i Eda. Klicknamnet hängde med i flera generationer, varför också Harry som liten kallades "Pynt-Hany". Det kan man kalla gratishjälpen i forskandet.

Kenneth Larsson
Jakobsgatan 14 b, 5 tr
671 40 Arvika

Forskarsalen öppen på lördagar

Under perioden mars till maj ar forskarsalen på Arkivcentrum värmland öppen kl 09.00 - 13.00 följande lördagar:

6 mars, 13 mars, 20 mars, 27 mars,
10 april, 17 april, 24 april, 8 maj,
29 maj.

De värmländska mikrokorten ar tillgängliga som vanligt. Vill Du däremot låna originalhandlingar, så måste Du beställa dessa dagen innan.

En erfaren släktforskare från foreningen kommer dessa dagar att finnas i forskarsalen. Om Du har några frågor eller vill diskutera något problem så hjälper han eller hon till med tips och råd.

Det ar inte bara styrelsen som skall ställa upp och assistera mindre erfarna medlemmar. Du som ändå har ärende till forskarsalen någon av ovanstående dagar och vet att Du kan hjälpa till med detta, ring ordföranden 054-872754.

Antavla nr 065	Upprättad för Harry Johansson, f. 23/2-1924 i Charlottenberg.				Orter i (S) län om inte annat anges
Generation I Nr 2-3 (1)	Generation II Nr 4-7	Generation III Nr 8-15	Generation IV Nr 16-31	Generation V Nr 32-63	
<u>Nr 2, far</u> Johansson ohan Alfred Målarmästare f 3/5-1887 Öe Ullerud, Kilstorp d. 5/7-1966 Arvika g. 16/4-1914	Johansson Johannes f. 21/3-1859 Gesäter(P), V Fjäll d. 25/6-1929 Hova(R) 4	8 Andreasdotter, Sara Kajsa f. 1/2-1836, Gesäter(P), Näs d. 1921, Ransäter	Johansson, Anders 1811, Gesäter(P) - 1855, Gesäter(P) Persdotter, Bntta 9 1813, Rännelanda(P) - 1878, Norge	Svensson, Johan. Riksdagsman 1779, Dals Ed(P) - 1861, Ransäter Andersdotter, Karin 1782, Gesäter(P) - 1843, Rännelanda(P) Nilsson, Per 1775. Rännelanda(P) - Persdotter, Kerstin 1785. Rännelanda(P) -	
<u>Nr 1. ansökare</u> Johansson Harry Målare f. 23/2-1924 Eda, Charlottenberg g. 21/5-1955	Larsdotter Catarina f. 24/3-1862 Ekshärad, Alvbrotopp Ransäter 5	Persson, Lars f. 4/2-1829, Ekshärad, Alvbrotopp Håkansdotter, Lisa f. 19/4-1829, Ekshärad, Solberg 11	Håkansson, Per 1797, Ekshärad - 1883, Ekshärad Larsdotter, Cajsa 10 1806, Ekshärad - 1883, Ekshärad Rask-Håkansson, Håkan. Fältjägare 1794, Ekshärad - 1856, Ekshärad Svensdotter, Catarina 11 1801, Ekshärad - 1857, Ekshärad	Jonsson, Håkan Soldat 1758, Ekshärad - 1828, Ekshärad Ersdotter, Lisa 1759, Ekshärad - 1804 Strandberg, Lars Gustav. Soldat 1783, Ekshärad - 1849, Ekshärad Zellinger, Greta Stina 1784, Ekshärad - 1857, Ekshärad Jonsson, Håkan Se nr 40 Ersdotter, Lisa Se nr 41 Otter-Eriksson, Sven 1777, Ekshärad - Persdotter, Ingegärd 1771, N Ny - 1839, Ekshärad	
Klarström Am-Mari f. 25/1-1933, Eda	Olsson Per f. 23/5-1855 Eda, Haljeboda d. 19/7-1938 Eda, N Mon g. 12/6-1886 6	Persson, Olof f. 21/1-1819, Gräsmark, Timbonäs d. 29/7-1910, Eda, N Mon g. 23/3-1855 12 Persdotter, Maria f. 22/5-1827, Eda, Haljeboda d. 8/4-1914, Eda	Jonasson, Per (Orainen) f. 1782, Gräsmark, Timbonäs Olsdotter, Karin (Motilainen) f. 23/1-1784, Gräsmark, Timbonäs	Pålsson, Jonas (Kukkoinen) 1745, Gräsmark - 1827, Gräsmark Elofsdotter, Kerstin 1746, Gräsmark - 1828, Gräsmark Persson, Olof 1753, Gräsmark - 1785, Gräsmark Olofsdotter, Mant 1751, Gräsmark - Ersson, Jöns 1759, Norge, Döljli - 1836, Eda Bengtsson, Karin 1760, Eda - Hemstedt, Anders. Sämskmakare 1750, Kristineh. - 1834, Gunnarsk. Bredholm, Magdalena 1759, Västergötland - 1843, Gunnarskog	
<u>Nr 3, mor</u> Persson Kristina f. 14/2-1892 Eda, Haljeboda d. 28/10-1978 Arvika 22110-1997	Andersdotter Kerstin f. 11/6-1858 Eda, Sjögerväl d. 3/6-1911 Eda, Charlottenberg 7	Eriksson, Anders f. 8/5-1827, Eda, Ås d. 20/2-1861, Eda Olsdotter, Karin f. 2/5-1836, Eda, Mellby d. 7/6-1920, Eda, N Mon	Mathiasson, Erik f. 7/5-1793, Eda, Haljeboda Larsdotter, Kerstin 14 1795, Eda, Haljeboda - 1854, Eda, Ås svensson, Olof 1805, Eda, S Åmterud - 1888, Eda Thomasdotter, Kerstin 15 1808, Eda, Mellby - 1888, Eda, St Hög	Andersson, Mathes. Ängvaktare 1753, Gunnarskog - 1800, Norge Gustafsdotter, Kerstin 1767, Eda - Persson, Lars. Fältjägare 1768 - Olsdotter, Marit 1769, Gunnarskog - 1799, Eda Andersson, Sven. Ängvaktare 1766, Brunskog - 1831, Eda Nilsson, Carin 1769, Eda - 1833, Eda Olsson, Thomas 1751. Köla - 1825. Eda Andersdotter, Karin 1753, Eda -	

En storgodsägare i Värmland och Dalsland

I sockenboken Nössemark - Dalsländsk gränsbygd i ord och bild kan man läsa under fastigheten Sund, sidan 293:

Enligt ett protokoll från 1619 ägdes då hela Sunds gård av Margareta Pedersdotter på Bro. Hon var troligen gift med en Par Nilsson i Bro. Han ägde då Bro sätesgård jämte ett flertal andra hemman i Värmland,

Redan i detta citat ser jag ett fel. Margareta var inte gift med Par Nilsson utan med Nils Månsson Roos. Dessutom dog Margareta barnlös och hade inga bröst- arvingar.

Nästa citat lyder: Par Nilsson och Maret Nilsson var troligen helsyskon. Maret ärvde sin mors aga i Sund och hade den till 1623.

Maret Nilsson sålde 1623 sin aga till Björn Nilsson i Sund. Jag tror att denna arvslott såldes inom slakten och kan med fog anta att Björn var bror till Maret och Par.

Om jag får tro utan att ha några bevis så var Maret, Par och Björn barn till Nils Månsson Roos i ett tidigare äktenskap och på så sätt kan Maret och Björn ha ärvt agorna i Sund i Nössemark medan Nils fått arv i Bro. Jag har i flera år i omgångar försökt få klarhet i detta, men varje gång fått ge upp. Kanske någon kan hjälpa mig att reda ut detta så är jag tacksam för jag har släktskap med såväl Margareta Persdotter som med Maret Nilsson dotter och Björn Nilsson.

Nedanstående ansedel utvisar vad jag vet om Margareta Persdotter:

Margareta Persdotter

Stor jordägare i värmland och Dalsland. Hon ärvde frälsegods i Steneby socken på Dal efter sin mor Karin Andersdotter. Efter fadern Per Larssons "Lille Per" död ärvde hon även sätesgården Bro i Värmland där hon och hennes man Nils Månsson Roos lär ha vistats från 1579. Efter makens död 1603 styrde och ställde Margareta ensam över sina domäner. Bara i Steneby under sätesgården Dingelvik hade hon 12 ° frälsehemman.

Det var inte bara i Steneby hon ägde egendom. Enligt ett protokoll från 1619 ägde hon hela Sunds gård i Nössemarks socken på Dal samt ett flertal frälsehem-

man i värmland. Margareta Persdotter dog barnlös i Bro omkring 1629 och som närmaste arvinge anmälde sig Elin Jacobsdotter Snakeborg Bååt, maka till ryttmästare Lennart Persson Svenske.

Nils Månsson Roos

Margareta Persdotters make Nils Månsson Roos tillhörde liksom sin far Karl IX:s ryttare. Död 1603 i Karl IX:s fälttåg i Livland. Han var son till Måns Knutsson Roos av Hjelmstater. Tillhörde Karl IX:s ryttare och satt på herresätet Blomberg i Västergötland. Gift med Christina Gregorsdotter.

Per Larsson (Lille)

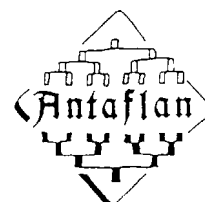
Margareta Persdotters far Per Larsson (Lille) var fogde med sate på sätesgården Bro i Värmland, Född 1522 i Östbro, Bro och död dar 1577. Gift med Karin Andersdotter död 1576

Lennart Paulsson

Nössemark 70

688 91Ed

Tel 0534-30005

Nr 66

Antavla 66.

Jeg mottok for et par dager siden siste nummer av "VärmlandsAnor", og har igjen gledet meg over et meget leserverdig og infomativt blad.

Ser at dere etterlyser flere antavlor. Derfor sender jeg anekdoter over min mor-mor Ingeborg Alvida Perdotter, f. 15/3-1878 i O Bön, Töcksmark.

Det hadde spesielt vært interessant og kunne følge hennes morslinje, for å finne en event. "stammor".

Det er derfor jeg nå setter min lit til de mange lesere av "Värmlands Anor" i håp om at noen kan hjelpe meg videre.

Kari Nicolaisen

Fjellveien 31a

NO-1678 Kråkerøy

Norge

Hur hade "vara gamla" det?

Det har sagts att varje generation borde ha sin egen berättare, I vår slakt har det alltid berättats. Tidigare har också många uppteckningar gjorts och nu är det vår generation som vill föra berättartraditionen vidare.

Kusinerna berättar

Vi har en aktiv slaktforening - Tomasbol-Askekärrens Slaktforening i Dalsland - som för några år sedan kom med idén att i brevcirkelform samla in muntlig tradition.

I vår brevcirkel började vi med att skriva om farmorlinormor. Vi berättar ur olika synvinklar, inte minst åldersmassigt. Det var en skillnad på över tjugo år mellan den äldsta och yngsta deltagaren. Vår äldsta kusin var född 1908 och hon hann skriva ner många minnen innan hon avled 1995. Minnen som var mycket värdefulla för oss andra att få ta del av.

Vi var sex kusiner och en kusiningift som började skriva 1993. Brevet skickas i en bestämd ordning mellan oss, och en "runda" avverkas på ett år. Vi plockar bort

vårt gamla brev, skriver ett nytt och brevcirkeln går vidare. Alla har då fått läsa varje bidrag. Brevet blir sedan införd i slaktforeningens årsskrift med personhanvisningar till familjetablerna över den genealogiska forskning som foreningen har sammanställt.

Berättelserna är lokalhistoria

Breven skildrar det dagliga livet och personerna i den lilla byn Klevmarken i Dalsland så som vi själva minns eller som vi hört berättas. Alltefter som vi läst breven har fler och fler minnen frammanats och nu, hösten 1998, avslutade vi vår sjätte "runda". Intresse liksom väckts hos den yngre generationen - kusinbarnen - som också har lämnat bidrag till cirkeln.

Brevcirkeln av det har slaget kan starka slaktgemenskapen både nu och framdeles, och våra efterkommande får veta en del om tidigare generationers liv och leverne i vår bygd. Om något år kan vi förhoppningsvis sammanställa våra minnen till en skrift.

Gunnel Kvarnström, Karlstad

Antavla nr 066	Upprättad för Ingeborg Alvida Persdotter, f 15/3-1878 i O Bon, Töcksmark				MM (7) till Kan Nicolaisen Alla orter i (S) Jan
Generation I	Generation II	Generation III	Generation IV	Generation V	
Nr 2-3 (1)	Nr 4-7	Nr 8-15	Nr 16-31	Nr 32-63	
<u>Nr 2, far</u> Bryngelsson Per f. 24/2-1837 Töcksmark, Ulvenäs d. 2/6-1920 Töcksmark, O Bon	Ersson Bryngel f. 2/1-1789 Töcksmark, Ulvenäs d. 24/7-1881 Töcksmark, Ulvenäs Persdotter Ingrid E 13/10-1798 Töcksmark, O Bön d. 27/12-1841 Töcksmark, Ulvenäs Jansson Carl f. 11/2-1791 Nyed, Forsnäs	Bryngelsson, Erik f 1740, Ostervallskog, Strömmer d. 1808, Töcksmark, Ulvenäs Bryntesdotter, Marit f. 17/1-174(9), Töcksmark, Ulvenäs d. Töcksmark, Ulvenäs Andersson, Per f. 1774, Töcksmark, O Bön Olofsdotter, Britta f 1771, Sillerud, Snarkil d. Töcksmark, O Bön Nilsson; Jan f. 1750, Nyed Jansdotter, Stina i 0112-1753, Nyed, Forsnäs	8 Nilsson, Brynte f 19/7-1721, Töcksmark, Ulvenäs Larsdotter, Marit f. 1716, Töcksmark Persson, Anders f. 1728, Töcksmark, O Bön - 178(5) Hansdotter, Ellika f. 1742, Töcksmark, O Bön Ersdotter, Anna f. 1736 12 Olsson, Jean Eriksdotter, Kerstin	Orjansson, Nils 1682, Töcksmark, Ulvenäs - 173(3) Bryntesdotter, Britta 1690, Töcksmark - Töcksmark, Ulvenäs Bryngelsson, Lars f. i Ostervallskog, Ivarsbyn Andersdotter, Ingrid 1681, Ostervallskog - 1754, Ostervallskog Nilsson, Per Eriksdotter, Ingrid	
<u>Nr 1, ansökare</u> Persdotter Ingeborg Alvida f. 15/3-1878 Töcksmark, O Bön	5	11			
Nordström Anders f. 2110-1871, Algå	6	13			
<u>Nr 3, mor</u> Karlsdotter Maria f 1/4-1844 Töcksmark, V Bön d. 14/1-1920 Töcksmark, O Bön	ersdotter Anna f. 1802 Töcksmark, O Bön d. Töcksmark, V Bön	Andersson, Per Se nr 10 Olofsdotter, Britta Se nr 11	14 Persson, Anders Se nr 20 Hansdotter, Ellika Se nr 21 Ersdotter, Anna Se nr 23	Nilsson, Per Se nr 40 Eriksdotter, Ingrid Se nr 41	
18/9-1998	7	15			

ANOR SÖKES

Till ANORSÖKES tar vi emot frågor om anor och ättlingar från alla, som är medlemmar i en släktforskarförening

402. Jeg er på jakt etter opplysninger om slekten *Uppman* som kom til Norge fra Värmland. Min bestefar het *Birger Uppman* og hans far *Axel Uppman*. Han hadde også en bror som het Johan pluss en til, som jeg ikke vet navnet på. Han skal også ha hatt flere søstre. Minst en skal ha utvandret til USA. Jeg tror de kom fra Holmedal? Så vidt jeg vet skal det være en gård som fortsatt er i familiens eie. Det er også mulig at familien tidligere har brukt navnet *Nevenfelt* (*Newenfeldt*?). Jeg har tidligere hørt en historie om at de fikk navnet *Uppman* da de tjenestegjorde i det svenske forsvaret. At alle fra det området fikk dette navnet. Om historien er sann vet jeg ikke.

Lars Løkkebø
Hubroveien 21
3940 Heistad, Norge
llokkebo@telemarksnett.no

403. Jag söker föräldrar till nedanstående soldater, alla i **Dalby** sn

a) *Olof Gunnerfelt* f 1715 i Gunneby och hans hustru *Ingeborg Eskilsdotter* f 1716 i Gunneby

b) *Gunnar Gunnarsson Tutenfelt* f 1720 i **Tutstad**

c) *Anders Lillman* f 1722 i **Lillbergsgården**.

Henny Högberg
Klaralvsvagen 10 c
680 50 Ekshärad
tel 0563- 40 271

404. Jeg undrer på om noen kan slå etter noen opplysninger om min mormor som bodde en tid i **Arvikaområdet** før hun dnd. Hun flyttet dit med sin mor og sine to døtre i november - desember 1924. Hennes ene datter dnd umiddelbart etter at de kom dit. Hennes andre datter var min mor, *Nora Marie Larsen*, f. 22 august 1904. Hun fikk en datter *Gunborg Marie* f. 9 juli 1925. Jeg er interessert i hva Mormor og tante *Arilda* dnd av og om de kjnpte stedet de bodde på og hva ellers kan finnes om dem. Oldemors navn: *Mat-*

hilde Kristine Larsen f. 27 juli 1878 i Kristiania av foreldre: *Nils Larsen* og *Maria Andersdotter*, begge fra Värmland. Mathilde dnd 11 januar 1930 og ble begravet fra "Michalieskirken"(?) i **Arvika**. Dndsårsaken skulle ha vært cancer. Hennes eldste datter *Arilda Larsen* f. 7 mars 1902 i Kristiania dnd 7 desember 1924. Det har blitt sagt av "hjertesvikt", (men mulig suicide?) Jeg ville være glad for alle opplysninger som gir meg et bilde av deres tid i Arvika, Värmland.

Norunn Klettum
klettum@online.no

405. Jag söker anor till *Erik Olsson* f. 1787 enligt husförhör, död 16 sep. 1851 och han sista hustru *Kerstin Matsdotter* f. 1782 enligt husförhör, död 17 maj 1851. I första husförhöret 1851 för Lekkvattnet står att de bodde på Stengårds **utskog** öster om Ormhöjden. Erik var gift 3 ggr och dyker opp 1807 som dräng i Södra Lekkvattnet, men var hans första 20 år var är en gåta. Kerstin hade 3 oäkta barn varav ett med Erik som hon senere gift sig med. Var hon levde mellan 1782 och 1815 har jeg ej kunnat utröna i kyrkoböckerna. Det är troligt att både Erik och Kerstin är ättlingar till finnar. Uppgifter som kan lösa problemen emottages tacksamt till:

Bengt Nilsson
Ferlinvagen 10
663 33 Skoghall
tel. 054-516019
bengt.dixie@telia.com

406. Finns det någon som eventuellt har några opplysninger om dessa personer.

a) *Karin Håkansson* f. 1755? (gift med *Olof Jonsson* f. 513 1755 i Wasserud.)

b) *Maria Danielsdotter* f. 173(7). (gift med *Sven Hult* f. 19/8 1735 i Munkfors, **Ransäter** sn.)

c) *Kerstin Månsdotter* f. 170311707 i Visnum sn. (gift med *Sven Svensson Hult* f. 1701 i Grythyttan sn.)

d) *Nils Nyström* f. 175(7) Blomskog?

(gift 2119 1783 i Torsby, med *Stina Svensdotter Hult* f. 2014 1766 i Torsby-Fryksande.)

e) *Johanna Lindsköld* f. 6/8 1867 Safsnas Kopparbergs lan. (gift med *Otto Kristoffer Ohrman* f. 24111 1853 **Algrena** bruk, Askersund) *Johannas* föräldrar är *Carl Lindsköld* och *Stina Persdotter Astrid Hjelm*
Centralgatan 4 b
81538 Tierp
tel. 0293-12094
astrid.hjelm@mail.bip.net

407. Jeg snker aner til min oldefar, *Johan Berggren*, født 18.06.1864 i **Fryksænde** (Torsby) i Värmlands län. Hans mor het sannsynligvis *Arin*. Han emigrerte til **Fåberg** ved Lillehammer i Norge, der han giftet seg og fikk etterslekt. Grunnen til at reiste til Norge, var bl.a. at han skulle jobbe som rallare ved jernbanen.

Rolf Wormdahl
Kvikselvn. 4
1655 Sellebakk, Norge
rolf.wormdahl@c2i.net

408. Jeg snker etter informasjon om *Søren Gustav Christophersen*, fndt ca 1830 i Eda i Sverige (Skrymterud?), innflyttet til **Tupperud** i Søndre Odalen ved Kongsvinger i Norge i 1856. Han gifter seg der med *Elen Marie Hansdatter*, f. ca 1830.

Eva Songe Paulsen
Boks 118
4230 Sand, Norge

409. Snker noen som vet/kan se i arkiv eller annet om familien *Olsson* og *Pettersen/Pettersen*. *Augusta Viktoria Olsson* fndt 1880 (1875?) i Karlstad. Hun flyttet til Norge før/i 1895 (får sønnen *Sigvart Amandus Nathanael* i Fredrikstad), vender tilbake til Sverige (Seffle) i 1896 (får datteren *Mimmi Linnea Viktoria*) og er senere på Netterey i Vestfold. Hun bodde sammen med (Paul) *Amandus*

Nycklar till brukssamhället

Denna artikel har tidigare varit införd i Värmländsk Kultur 1998:4 och återges här med författarens tillstånd.

Nycklar till brukssamhället är ett samverkansprojekt mellan Värmlandsarkiv, Folkrorelsernas arkiv för värmland och Värmlands Museum. Målsättningen är att producera en CD-ROM-skiva, baserad på arkivhandlingar med anknytning till värmländsk brukshistoria. Som exempel valdes Borgviks bruk i Grums kommun.

Tanken bakom projektet är att presentera arkivhandlingar för användaren, relaterade till ett sammanhang. Genom att samköra och jämföra en rad olika arkivexempel ges en kompletterande och mera levande bild av bruket. De exempel som används har bland annat hämtats från bruksarkivet, foreningsarkiv, kommunarkiv, Bergmastarearkivet samt Värmlands Museums rapporter. Viss tyngd läggs även vid fotografiskt material. CD-skivan kombinerar bild, text och ljud.

Borgvik - det värmländska järnbruksexemplet

Borgviks bruk kan sagas fånga in den värmländska utvecklingen av järnindustrin på ett bra sätt. Bruket grundades under det tidiga 1600-talet som ett led i den bergverkspolitik, som för värmländsk del innebar att gruvor och hyttor koncentrerades i Bergslagen och järn-

bruken lokaliserades allt längre västerut i landskapet.

Man uppvisade under verksamhetstiden en bredd i bruksrörelsen, som förutom järntillverkning, i likhet med många andra värmländska bruk också omfattade bland annat kvarnrörelse, skogsindustri, jordbruk, kraftrörelse och handel.

Kring detta bruk finns ett omfattande arkivmaterial bevarat, särskilt från tiden 1840-1920. Borgviks bruk är även väl-dokumenterat genom böcker och uppsatser. Till detta skall laggas Värmlands Museums omfattande insatser genom åren för att återställa delar av bruksbebyggelsen vilket skapat mycket material gällande detta område.

Utformning av presentationen

Tre ingångar kan användas på CD-skivan för att nå fram till arkivexemplen:

Guidad tur, som har till uppgift att demonstrera ett antal arkivhandlingar i syfte att stimulera fantasin hos användaren. Tre personöden har valts ut och följs genom arkivmaterialet: patronen, smeden och bonden. Deras vardag rekonstrueras med hjälp av arkivexempel.

Arkivskola är en handledning som visar vad som finns i arkiven och hur man hittar till materialet. Här ges exempel på dokument, knutna till ett visst tema t ex boende, fritid, omsorg om gamla och

sjuka o s v. Genom dessa exempel hoppas vi kunna stimulera andra till fortsatta studier.

Utforska själv, kan snarast ses som forskarens verktygslåda. Här anknys till olika register och t ex arkivdatabaser. Man ges här hjälp att själv söka sig vidare in i arkiven, kanske för att forska om någonting som fångat intresset i arkivskolan eller den guidade turen.

Förutom de tre ingångarna finns också en ordlista som anknys till uttryck som förekommer i allt underlagsmaterial. En längre referenstext som allmänt orienterar om brukshandlingen finns också med.

CD-skivan presenterades vid Arkivens Dag den 7 november i Arkivcentrum i Karlstad. I denna version är CD-skivan en demonstration av vad som kan göras med hjälp av arkivhandlingar, i detta fall från bruksmiljön. Vår förhoppning är att gå vidare och bearbeta andra områden kring vilka vi har arkivhandlingar t ex glasbruk, skogsindustri, kommunikationer, bank- och försäkringsväsende samt handel.

Genom detta projekt hoppas vi både att stimulera äldre forskare till nya områden samt att möta nya, yngre besökare med de moderna uttrycksmedel de vant sig vid.

Tomas Kvarnbratt, Värmlandsarkiv

Pettersen fra Tisler, Hvaler i Østfold, født 1849. Han var fisker, fiskehandler og senere fraktemann. De fikk mange barn sammen, men ble trolig aldri gift.

*Solfrid Henriksen
solfrith@online.no*

410. Jag söker slakt till min farmors pappa **Anders Andersson Wik**. Han var född den 29/12 1834 i **Sunne i Värmland**. Han kom till **Sollefteå** 1862. Gifte sig med **Anna-Britta Henriksdotter** 4/6 1863.

*Ulla Göransson
Planvagen 2
881 35 Sollefteå
tel 0620-162 88
oxygens@hotmail.com*

411. Jag söker föräldrarna till **Lars Erik Andersson** f 1833(1823)-02-25 i **Rudskoga**, d 1879-06-30 i **Filipstad**, gift 1855-09-02 i Filipstad med **Helena Maria Salander** f 1826-10-13 i **Filipstad**.

*Inga Wangstre
Ö Promenaden 1 A
611 34 Nyköping
tel 0155-21 92 59*

412. Som tidigare meddelats arbetar jag med en inventering av samtliga invånare i södertälje stads- och landsförsamlingar 1795-1895, och jag söker

a) Änkan **Maria Andersdotter** f 1813-10-19 i **Ransäter**, anka i **Salem sn** (AB) 1842-04-12 (enligt hfl), flyttade 1849 från **södertälje sfs** till **Bondhalls**

båtsmanstorp, södertälje lfs där hon gifte sig med båtsmannen **Anders Gustav Loberg** f 1825-09-21 i **södertälje lfs**.

b) Hennes son **Anders Persson** f 1835-12-14 i **Ransäter**, som flyttade med sin mor 1849 från södertälje sfs till Bondhalls båtsmanstorp i södertälje lfs, varifrån han flyttade till södertälje sfs 1851. Han var 1854-1855 åter bosatt i Bondhalls båtsmanstorp och hade då antagit släktnamnet **Wahlbeck**.

*Johan Sjöberg
Höglandsvagen 12, 4 tr
152 31 Södertälje
tel 08-55 01 81 99
jseaberg@hotmail.com*

Boktips

Sven-Hugo Borg: Borgviks järn- utveckling och nedgång

"Borgviks järnbruk utveckling och nedgång 1840-1924" av Sven-Hugo Borg Redigering, layout, teckningar: Tore Andersson. Utgiven av Borgviks hembygdsförening, Herrgardsvägen 9, 664 95 BORGVIK, 1998, ISBN 91-630-6970-9. Format: 22x24 cm, 215 sidor, Arkivkopior, fotografier, kartor, ritningar, teckningar. Källförteckning, Bokens framsida: Vattenhammare. Teckning av Ferdinand Boberg 1921.

Boken är ett stycke industrihistoria. Den historiska skildringen börjar med uppgifter och data från 1600-talet. Historiken är koncentrerad till järnrörelsen i Borgvik. Den utgör ett komplement till tidigare utgiven litteratur om Borgvik. Förf har 35 år i stålbranchen bakom sig och var vid pensioneringen verkst direktör inom Uddeholms AB, vilket borgar för sakkunskap i ämnet.

Den stora utvecklingen vid bruket skedde enligt förf 1840-1900. År 1924 avvecklades järnrörelsen. Det är den mellanliggande tiden boken huvudsakligen handlar om. Innehållet vittnar om en mycket noggrann forskning i de värmländska arkiven och arkiv på bl a Tekniska Museet. Den är rikligt försedd med tekniska uppgifter i form av ritningar, tabeller och diagram samt produktionsstatistik. Den är försedd med personskildringar, samt en tabell över skildrade personer med levnadsdata, samt förteckning över ägare och chefer vid Borgviks Bruk. Bl a ges uppgiften att Arkivcentrums i Karlstad arkitekt, Bror Almqvist föddes i Borgvik 1864. Boken är dessutom försedd med en tabell över äldre mått och vikter samt en ordlista. Där förklaras t ex vad bruskar och en slabat är för något.

Att göra en heltäckande beskrivning över innehållet skulle täcka flera sidor. Jag nöjer mig med urval. 1855-1866 byggdes "rallvagen", en ca 1° km lång hästdragen järnbana med 891 mm spår-

vidd mellan Varmeln och Vänern. Det fanns senare planer på en järnvägsförbindelse med Karlstad. Eljest transporterades mycket järn sjövägen. Borgviks AB var delägare i Persbergs Gruvaktiebolag. Kolning beskrivs. Gamla verktyg är avbildade med teckningar och foton. En perspektivteckning över Hyttan finns, dvs den det nu enbart finns ruiner kvar av. Den 3 oktober 1922 blåstes jam för sista gången. Förf berör även traditionen att delar av Eiffeltornet skulle komma från Borgvik.

Har och dar finns personskildringar insprängda. Lite folktro finns även med, bl a hur förf räddades från "nacken" i 4-årsåldern. Borgviksalven var en farlig lekplats.

Det är en grundligt skriven bok, säkert mycket njutbar för teknikern, men även humanisten finner en hel del av värde. För Släktforskaren finns de många personuppgifterna. En viktig del av Borgviks och Värmlands industrihistoria.

Bernhard Granholm

Margaretha Hedblom: Bland dalfolk och värmlänningar i Svensk-Amerika

"Halsa dem därhemma" av Margaretha Hedblom. Dalaförlaget Malung 1998, inb., 203 sid, ill, ort- och personregister, ISBN 91-85014-91-5. Mer upplysningar hos förlaget, tel 0280-71770.

När Margaretha Hedblom vid en sammankomst i Cambridge, Minnesota, hörde med vilken inlevelse man sjöng sången "Halsa dem därhemma..." kände hon att det var vad hon ville göra: förmedla hälsningar hem från några av de svenskamerikaner och deras ättlingar som hon lart känna i den amerikanska Mellanvästern under nara tjugo års rundresor med bandspelare, anteckningsblock och kamera.

Hon har förmågan att berätta och förmedla sina intryck så att man som läsare tycker sig lära kanna och bli god vän med

de intervjuade personerna. Det är inte bara personer som skildras utan också den svenska kultur de fort med sig till Amerika.

Dalfolk och värmlänningar grundlade många av orterna. Det framgår av namn som Mora, Ostmark och Dalbo, den sistnämnda troligen bildad av dalslänningar, men också med många från Dalarna.

Flera av de intervjuade hade emigrerat på 1920-talet under depressionen, då det var hårda år i Sverige men också i Amerika. "Var det har verkligen Amerika. Det såg fattigt ut. Det hängde kläder på tork vid grå hus i arbetarområdena på ostkusten. Det var smutsigt och ostädad." Jenny Berggren-Johnson född 1905 i Gräsmark minns sina tankar när hon 1927 kom till Amerika.

Liknande tankar hade Gustaf Gerdin från Fryksdalen när han 1922 kom till Amerika: "Bara grå omålade hus, dåligt skötta gårdar och oplogade vägar. Något så dåligt hade han inte sett i Fryksdalen. Hur kunde dessa skjul stå emot vinterstonnarna? "I kapitlet "Jag försöker vara morsk" berättar Gustaf om sitt liv, uppväxten i Fryksdalen och åren i Amerika. Han slutar med att säga: "Du skall veta att jag har haft ett bra liv i Amerika. Det har varit svårigheter, men också mycket roligt. Livet har varit fullkomligt för mig."

I kapitlet "De bodde som grävlingar i ett hål i backen" berättar 99-årige Charlie Johanson med rötter från Munkfors och Östra Ämtervik. Föräldrarna utvandrade 1869. Charlie föddes 1885 och har aldrig varit i Sverige, men kan beskriva den vackra Klaralvdalen som om han växt upp där. Han berättar om föräldrarnas emigration, om svårigheterna den första tiden och om gamla svenska traditioner som brukades både i vardagslag och till högtider.

Kapitlet "Från Värmland till Wermeland" berättar att många värmlänningar tillsammans med dalfolk slog sig ner kring staden Cocato i Minnesota och att de grundade en evangelisk luthersk kyrka kallad Wermland. Där berättas om emigranter från Vitsand, Lekvattnet och Ostmark. Församlingen Wennland finns inte längre, men Ostmark finns kvar och har

en fin kontakt med Östmark i Sverige.

Både Dalarna och Värmland har många fina vanortskontakter som betyder mycket för svenskättlingarna i Amerika. Margaretha Hedbloms intervjuer har skapat många nya kontakter. Hon berättar också om olika landskapsföreningar som fortfarande är verksamma. I kvinno-föreningen "Idun Guild", med nära kontakt till Amerikasvenska Institutet i Minneapolis, namns två synnerligen aktiva medlemmar, 88-åriga Gunhild Andersson från Avesta och 93-åriga Jenny Johnson från Gräsmark. När kungen och drottningen 1988 var i Amerika ville de halsa på hos en helt vanlig familj och det blev Gunhild och maken Hilding som fick ta emot dem.

Jenny Johnson har komponerat och sytt de folkdraktsinspirerade dräkterna till Idun Guilds medlemmar. Som 90-åring sydde hon sin sondotters brudklänning. "Det var ett hedersuppdrag och det finaste jag sytt", berättar hon. Då kan hon jämföra med att hon varit med och sytt brudutstyrseln åt den blivande drottning Ingrid av Danmark. Jenny vistades i Sverige ett par år runt 1935.

Ett cafebesök och ett förstrött bladdrande i en lokal telefonkatalog kom att så småningom ge svaret på varthän Margarethas mormors moster, Böss Greta Svensdotter tagit vägen. Ingen hade hört från henne sedan hon emigrerade från Jama år 1900.

I telefonkatalogen fanns sida upp och sida ner med svenska namn. Men man hade inte, som brukligt är i Amerika en initial mellan fornamnet och efternamnet. I stallet hade många en initial före fornamnet som kanske skulle kunna vara begynnelsebokstaven till ett gårdsnamn. Efter att ha skrivit till några av adresserna i telefonkatalogen för att få veta om det var dalfolk som bodde där, så fick Margaretha svar från Flo Stina Larsson, född 1889 i Amerika. Visst var det dalfolk som bodde i Alma Center.

Så småningom ställdes också frågan om Flo Stina hört talas om Böss Greta Svensdotter. Visst hade hon det. Böss Greta hade varit gift med Flo Stinas farfar. Med Flo Stinas hjälp kunde Margaretha senare besöka Böss Gretas grav.

Gravstenarna kan ge svar på många frågor och Margaretha har sett fler gamla gravstenar i Amerika än hemma i Sverige.

Med avsikt har jag i denna recension nämnt värmlänningarna i boken, men det finns många intressanta skildringar av möten med emigranter och emigrantättlingar från Dalarna, Gästrikland och andra landskap. Från Gästrikland emigrerade Margaethas farbror Gustav Hedblom. Om honom handlar kapitlet "Slaktarpojken som blev industrimagnat i Detroit".

Gunnel Kvarnström. Karlstad

Sveriges Släktforskarförbund: släktforskarnas årsbok 1998.

Sveriges Släktforskarförbund, Karlstad
1998, inb, 342 sid, ill, källförteckningar,
ISBN 91-87676-21-4.

Årsboken innehåller ett antal uppsatser i skilda ämnen och skrivna av olika författare. Som vanligt utgör årsboken mängder av matnyttig läsning för släktforskaren.

Ge historien liv! Om släktforskning och källkritik av *Urban Sikeborg*.

En mycket tänkvärd uppsats som varje släktforskare borde läsa.

Författaren varnar för att bedöma anfaderna utifrån våra egna nutida värderingar. En falla som kanske mången nybörjare på släktforskningens område faller i. Historien är också full av myter och missuppfattningar; på 1500-talet visste nog varje svensk vem Gustav Erikson var, men ingen hade hört talas om Gustaf Vasa, inte ens föremålet själv. Så har vi mängder av ord som förr hade en helt annan betydelse än vad de har idag, t ex syskonbarn.

Sikeborg faster också uppmärksamheten på en kallas syfte och nämner här särskilt adelsgeneologierna. Börden hade en avgörande betydelse för social ställning och avancemang i samhället, och

därför gällde det att förgylla sin härstamning.

De kluriga orden sannolik, troligen och möjligen vilka används i antavlor definieras vilket känns angeläget, Slutligen behandlas källhänvisningar, något som de syndas mycket med. Speciellt är författaren kritisk mot antavlor som presenteras på internet, och då vanligtvis utan källhänvisningar.

Svenskt biografiskt lexikon av *Carl Henrik Carlsson*.

Författaren redogör för lexikonets historik, något som är viktigt att kanna till för förståelsen av innehållet som växlar till sin karaktär mellan olika epoker. För att komma med i SBL skall man ha gjort en betydande insats i Sverige (eller Finland före 1809). Hur man skall definiera "betydelsefull" är naturligtvis inte det lättaste. Carlsson nämner ett antal mindre vanliga personer som kommit med i SBL, bl a Lim-Johan och Fet-Mats.

Förutom personartiklarna innehåller SBL även artiklar om kända slakter. Där finner man genealogiska utredningar och minibiografier över enskilda medlemmar. Ett stort arbete läggs ned på slaktens ursprung, vilket naturligtvis är av stort intresse för oss släktforskare.

En omfattande kontroll på SBL leder ofta till att felaktigheter i äldre litteratur har kunnat korrigeras. Käll- och litteraturförteckningen som avslutar varje artikel kan ge uppslag till fortsatt forskning. Slutligen nämner författaren den nyproducerade CD-skivan som ger möjlighet till fritextsökning.

Slakten Sasse av *Pontus Möller*.

Portalfiguren i denna slakt är skeppshövitsmannen Staffan Sasse, bördig från Lubeck. Han deltog i Gustav Vasas frihetskrig och blev därför belönad med adelskap och förläningar. En tid kom han i onåd hos kungen och hölls i fängsligt förvar, men blev åter tagen till nåder och satt som ledare för Dannemora gruvor.

Författaren reder ut ett antal felaktigheter i tidigare litteratur och nämner även några andra slakter med namnet Sasse. En faktsäckad uppsats med många fotonter.

Boktips forts.

En kontroversiell präst. Olof Montén (1673-1737) i Söderhamn av Lars Nylander.

Montén var född i Rengsjö socken väster om Söderhamn. Författaren redogör för hans prästkarriär som ledde fram till kyrkoherdebefattningen i staden.

Han hade vad man numera brukar säga "en kort stubin". I samband med ett gästabad överföll han sin komminister i vad som får betecknas som ett regelrätt fyllebråk med tumult och svordomar. Nylander redogör i detalj för denna incident som slutade med förhör i domkapitlet.

När ryssarna brände Söderhamn år 1721 gjorde Montén en självupppoffrande insats för att radda stadsborna och deras tillhörigheter - något som senare skulle raknas honom tillgodo då hans lämplighet ifrågasattes. Domkapitlet fick nämligen anledning att diskutera hans båda äktenskap som var mycket stökiga med svordomar och slagsmål.

Nylander avslutar uppsatsen med en biografi över Monténs barn av vilka Erik Montén blev kyrkoherde i Söderala.

Vad kan man skriva om folk -Debatt i Nattidningen Rötter.

Frågan är angelägen, men varför skall man behöva läsa igenom en massa internetpladder för att mitt i allt detta hitta en och annan klok synpunkt? Det hade varit bättre om redaktören i stället presenterat en sammanfattning.

Om Maria Watz och hennes bakgrund av Olle Elm

Författaren visar hur han kunnat säkerställa en ny antnoder - Maria Watz till ätten Brunhielm. Först redogör han för diverse felaktiga uppgifter i äldre litteratur för att sedan ställa upp en hypotes grundad på olika indicier. Slutligen finner han en domboksuppgift som visar att hypotesen var riktig - just en sådan där aha-upplevelse som gör släktforskningen så fascinerande. Resten av uppsatsen agnas åt anmoderns härstamning från slakterna Watz och von Stoisloff. Uppsatsen hade varit betydligt mer lästlöst om författaren också presenterat en släkttavla.

Carl XVI Gustafs härstamning från kungliga huset Vasa av Magnus Olsson

Författaren har i sex släktavlor samlat nittioen härledning från Gustav I (han som sentida svenskar envisas med att kalla Gustav Vasa) till Carl XVI Gustaf. Enligt den vidhängande texten är också vår kung ättling till diverse ryktbara tyska fursteätter som slingrar sig långt tillbaka till 800- och 900-talen.

Palmskiöldska samlingen. En ofta förbisedd guldgruva av Olof Cronberg.

Denna samling i universitetsbiblioteket i Uppsala skapades av riksarkivarien Elias Palmskiöld (1608-1687) som skrev av historiskhandlingar och samlade in uppgifter, inte minst på det genealogiska området. Samlingens genealogiska del består av 600-700 sidor.

För att åskådliggöra frågan om man kan lita på uppgifterna i samlingen, visar författaren hur man kan granska utredningarna. Han har då valt ut tre exempel: Foot, Rudbeck och Acrelius. I det första och tredje fallet visar sig Palmskiölds uppgifter stamma väl vid en jämförelse med andra källor. Vad ätten Rudbeck beträffar, har Palmskiöld skrivit av en äldre handling där slakten sägs härstamma från en adlig jorddrott i Holstein. En dansk forskare har emellertid påvisat att de äldsta leden i denna utredning är falska.

Uppsatsen avslutas med några tumregler för källkritik,

Om släktforskning i medeltida källor av Jan Liedgren (t)

På sex sidor sammanfattar författaren de olika bitarna i detta ämne och hänvisar till litteratur där den intresserade kan gå vidare.

Den som ger sig i kast med medeltida källor (brev av olika slag som t ex arvskiten, köpebrev mm) bör ha vissa kunskaper i latin, fornsvenska och medeltidstyska. Man skall då veta att medeltidslatinet inte är detsamma som det klassiska latinet. På samma sätt förhåller det sig med medeltidssvenskan och vårt nutida språk. Ordet broder kunde t ex även betyda sväger. Till de språkliga problemen

som forskaren måste övervinna kommer sedan en uppsjö av förkortningar.

Liedgren redogör vidare för var källorna finns, Svenskt Diplomatarium, sigill och vapenbilder. Såvitt jag kan bedöma är uppsatsen en utmärkt första introduktion för den som vill börja med släktforskning i medeltida källor.

Gamla brev - ska vi slänga skräpet?

av Inger Rudberg

Den här uppsatsen handlar om prosten Lars P Wählin (1772-1834) i Norrvinge och hans brev till hustrun Louise. Inger Rudberg presenterar utdrag ur breven som på ett utmärkt sätt belyser livet i en skånsk prästfamilj i slutet av 1700- och början av 1800-talet.

I slutet av år 1804 deltog Wählin i en deputation som skulle möta Gustaf IV Adolf i Ystad när denne anlände från Stralsund. Rudberg antar att kungen varit över i Stralsund för att inspektera befastningarna där - ett ganska världslost uttalande från en fil mag i historia. Det var ju så att kungafamiljen återvände från en ett och ett halvt år lång vistelse hos drottningens föräldrar i Baden!

Smedsläktsnamn genom tiderna

av Ulf Berggren.

Smeder har haft släktnamn betydligt tidigare än många andra grupper. Att det är brukssmeder och inte bysmeder som avses, säger inte författaren, men det får man väl anta. Berggren går igenom olika typer av namn som bildats efter orter, landskap, egenskaper, djur, växter och terräng.

Sedan man last Berggrens redogörelse, är det svårt att se att smednamnen skulle skilja sig nämnvärt från andra yrkesgruppers släktnamn. Såvitt jag kan se bildade hantverkare, salpetersjudare, glasblåsare, branneridrar m fl sina släktnamn efter samma mönster som brukssmederna.

Rotfast i Uppland. Om Anders Walls härstamning av Irma Ridbäck.

Författaren redovisar ingen fullständig antavla för den kände finansmannen utan plockar ut några enstaka gestalter, alla fast rotade i slättlandet mellan Uppsala

Ur andra medlemsblad

och Enköping. Var och en som forskat på Malardalens strävsamma arrendebönder, statare och småfolk ler nog igenkännande vid läsandet av Ridbäcks uppsats. Det är dessutom en lärorik läsning eftersom författaren väver samman uppgifter från olika källor till en släktkrönika. Största utrymmet får riksdagsmannen Erich Larsson i Sör Starfors (1673-1760). En karta över den aktuella trakten skulle ha förhöjt uppsatsen varde ytterligare.

Okänd fader - men kanske känd

av *Bernhard Granholm*.

Alla som studerat våra gamla domböcker vet att de skägersmålen är mycket vanliga. Författaren har undersökt ett tusental mål från cirka 170 häradet för år 1796. Därvid har han funnit att i 35 procent av fallen har kvinnan angivit mannen som okänd. Ett antal olika mål från olika delar av landet citeras. Granholm menar att ordet okänd är en kod för tillämpningen av Gustav III:s barnamordsplakat, där kvinnans möjlighet till anonymitet uppmuntrade mannen att dra sig undan ansvar. Norrbottens och Värmlands län hade anmärkningsvärt låg andel okända fader.

Ett liv i släktforskning.

Hans Gillingstam berättar om forskningen, fliten och familjen av Urban Sikeborg.

Gillingstam är en av Sveriges största person- och släkthistoriker genom tiderna, skriver Sikeborg, och förmodligen har han rätt. Gillingstam är inte särskilt lättillgänglig och därför på sitt och vis okänd för många släktforskare. Men nu tecknar Sikeborg ett tämligen osminkat porträtt av människan bakom mer än 1700 artiklar, uppsatser och böcker "skrivna med ett lidelsefritt språk, nästan torftigt i sin formelartade stil, bedövande i sin akademiska oklanderlighet". Uppsatsen behandlar Gillingstams familj, uppväxt, akademiska karriär och vetenskapliga produktion.

Ängaatten av *Hans Gillingstam*

Äldste kände stamfader för denna slakt är sannolikt Lasse Olfsson som var häradshövding i Allbo härad 1385. Gilling-

Utbytestidningar från ett hundratal andra släktforskarföreningar finns i pauserummet på Arkivcentrum Värmland. Fråga i receptionen, så visar man Dig. Där finns mycket att hämta för de som har anor på annat håll än Värmland och det har väl de flesta.

värmlänningar

Bryggan 1998:4 (Samfundet Emigrantforsknings Främjande) Krönikespel med svensk-amerikanskt inslag av *Alf Brorson*: om emigranter från Torsby. Emigrantregistret i nya lokaler. Minnesmärket i Glava kyrka efter Titanics förlisning - det enda i Sverige av *Per Mårtensson*: Frans Carlsson omkom vid fartygets undergång. Efterlysning berörande Jarnskog (Söpple).

Gransposten nr 35 (Gränsbygdens släktforskare i Dalsland, Bohuslän och Östfold) Tre syskon Geijers öden av *Rune Jensen*: brukspatron Henric Geijers tre döttrar.

Medlemsblad 1998:4 (Gellivarebygdens Forskarförening) Efterlysning avseende bokhållaren vid Kengis masugn Petter Pettersson f 1778 (1774) i Filipstad.

Runar 1998:2 (Ostfold Historielag) Efterlysning avseende Carl Gustav Hellmann f 1852-04-08 från Värmland.

Slakt-Trädet 1998:4 (Nordvärmlands Släktforskarförening) Västra Tallhult i Östansbjörkehemman av *Olle Gustafson*. Hugo Grundströms smedslakt av *Gunilla Önnberg*. Efterlysningar berörande Fryksande (Bada, Fensbol, Röbbjörkeby, Torsby, Vasserud, Vadje), Lekvattnet (Dalgostorp), Munkfors (Hult), Södra Finnskoga (Medskogen), Visnum och

stam redogör på några sidor för slakten och rattar en del fel i Lars-Olof Larssons doktorsavhandling Det medeltida Värend.

Svedjefinnar i konflikt med järnbruk.

Ur Österbergslagens bergstingsratts protokoll av *Ragnar Fornö*.

Författaren redogör inledningsvis för bergstingen och deras organisation, rekognitionsskogar, svedjebruk och in-

Fortsättning på sid. 27

Östmark (Tvaråna). Slaget vid Trangen av *C V Bromander*

Slakthistoriskt Forum 1998:5 (Sveriges Släktforskarförbund) Ett nytt landsarkiv är fött! - Arkivcentrum Värmland. Efterlysningar berörande Karlanda (Sörboheden), Kroppa (Storfors), Norra Råda (Forshult), Sillerud, Sunne (Enberg), Värmskog (Jonsfeldt) och Älgå (Grimstad, Otterstorpet, Stubberud)

Svenska Antavlor IV:8 (Sveriges Släktforskarförbund) Anor från norra Värmland av *Torgny Nafsund*: trävaruhandlaren Halvar Larsson f 1855 i Norra Finnskoga (Båtstad) med anor från Alster, Dalby, Eksharad, Filipstad, Fryksande, Färnebo, Grums, Karlstad, Köla, Lysvik, Norra Finnskoga, Nora Ny, Norra Råda, Ransäter, St Kil, Vase, Östra Fågelvik och Övre Ullerud.

Övrigt

Ale Slaktforum 1998:4 (Ale Släktforskarforening) Bröllopseder i gamla tider av *Kjell Delert*.

Anbudet 1998:3 (Eskilstuna-Strängnäs Släktforskarforening) Hur hittar man försvunna sjöman? av *Margareta Gustafsson*.

Borås Slaktblad nr 37 (Borås Släktforskarforening) Jordeböcker och tionde av *Astrid Leinstedt* (referat av föredrag av Kjell Åberg)

Dis-Play 1998:4 ös is-Ost) Salpetersjudare - en friställd yrkesgrupp av *Stig Petterson*. Hitta dina tyska anor av *Marianne Funayama* (referat av föredrag av Gustaf von Gertten).

Runar 1998:2 (Ostfold Historielag) Velkommen til det idylliske danske Rigsarkivet i København av *Odd Marthinsen*. "Nytt fra Svenskeinnvandringen" av *Knut Hamre*.

Släkt-Eken 1998:4 (Blekinge Släktforskarforening) Mantalslängder av *Curt Johansson*.

Slakten 1998:4 (Södra Västerbottens släktforskare) Då inföll bönedagarna av *Egon Bosved*

Slakthistoriskt Forum 1998:5 (Sveriges Släktforskarförbund) Intressanta arkivbestånd i Riksarkivets Arningefilial av *Tommy Eriksson*.

Föreningens utgivning av böcker och register

Föreningen säljer ett antal publikationer, både egna och medlemmars. Medlemmar som önskar annonsplats för egna publikationer, kontakta ordföranden. För angivet pris tillkommer pack och porto. Order som överstiger 500:- skickas per postförskott, övriga faktureras. Egna publikationer kan även köpas direkt hos föreningens sekreterare. Vi rekommenderar beställning via brev/fax till sekreteraren eller e-post till genealogi.wermland@swipnet.se. Vid slutförsäljning kan dröjsmål uppstå under trycktiden.

Register

Bogen (S)

Carl-Johan Ivarsson

Födde, vigde, döde 225,00
1850-1920

Ekshärad (S)

Mats Hellgren

Födde 1665-1722 250,00
Födde 1723-1799 140,00

Fryksande (S)

Knut Malmström

Födde 1707-1765 290,00

Kila (S)

Gunnar Jonsson

Födde, Vigde, Döde
1640-1699 60,00
Vigde 1689-1900 120,00
Födde, Vigde, Döde 90,00
1700-1749
Bouppteckningar 60,00
1744-1859

Norra Råda (S)

Mats Hellgren

Födde 1725-1769 140,00

Stavnas (S)

Jan Thimberg

Födde 1687-1775 170,00
Födde 1776-1850 200,00
Födde 1851-1920 210,00
Vigde 1687-1920 320,00
Döde 1687-1825 320,00
Döde 1826-1920 320,00

Sunne (S)

Arne Linnarud

Födde, Vigde, Döde 140,00
1669-1721

Vitsand (S)

Kerstin Risberg

Födde, Vigde 250,00
1824-1860

Östmark (S)

Kerstin Risberg

Födde 1765-1820 240,00

Arbetsvandringar Värmland Härjedalen

under 1800-talet 100,00

Roger Alderstrand och ABF Härjedalen

Ortsregister

Värmland 50,00

Gunnar Jonsson

Dalsland 40,00

Gunnar Jonsson

Värmlands släktforskar- katalog

1996 60,00

På grund av arbetet med Sveriges Släktforskarförbunds riksstämma i Karlstad 18-19 september 1999 kommer utskick av publikationer ej att ske under tiden 116-1919.

Hembygds litteratur

Maj Olsson m.fl.

Torp och Ödegårdar i Ölserud

Format A4. Plasthaftad med skyddsslag 70,00

Britta Johansson m.fl.

Torp i Botilsater

Format A4. Plasthaftad med skyddsslag 60,00

Eric Sundell

Kvarnarna vid Rottnafallen

Kvamindustrins uppbyggnad från 1600-talet. Teknik, matning, kvarnbeskrivningar, personindex. 110 sidor i häfte med 4-fargsoinslag 120,00

Axel Em. Löf

Ölme Härads Dombok 1629 - 1650

Nytryck från 1997. Huvuddelen av materialet utgörs av Oline härads dombok. Dessutom finns ett par protokoll från Visnum och Färnebo härader, Varnums kyrkobok för tiden 1645-50, en mantalslängd för Ölme och Varnum 1642 mm. Häftad, 234 sid, person och sakregister. 240,00

Mats Hellgren

En kyrkoherdes vardag Ekshärad 1700-1758

Andreas och Bengt Piscator, kyrkoherdar, har fort anteckningar om allt som tilldragit sig i prästgården. År 1758 omfattar dag för dag notering. Häftad 186 sid. 150,00

Ovrigt

Antavleblanketter A3, 5 st 15,00

Nytt från VSF 1984-1991

hel årgång 75,00

VärmlandsAnor 1992-

per nummer 30,00

hel årgång 100,00

Råd och tips vid registrering av

kyrkböcker 25,00

Vi har gått över till fakturering. Idag faktureras alla beställningar. Porto och paketering tillkommer.

Vid beställning över 500:- tillkommer postförskottsavgift 28:-.

Extern försäljning

Fryksdals härads dom- böcker

Östra Emeterviks Hembygdsföreningar låtit trycka del III (1726-1740) av Sammandrag av Fryksdals härads domböcker av Gunnar Almqvist. Boken har 624 sidor och har fått samma utförande som föregående delar med ort-, sak- och personregister. Pris 200 kr plus porto 35 kr. Kan beställas från hembygdsföreningen

Adress:

Gunvor Jansson

Bogerud

686 96 Östra Ämtervik

tel 0565-32056

Eller hos hembygdsföreningens sekreterare

Per Sundqvist

S Ås, Bråten

686 96 Östra Ämtewik

tel 0565-30104

E-post: sundqvist@xpress.se

Hembygdsföreningen har ännu kvar några exemplar av del I (1600-talet) och del II (1701-1725) till samma pris, 200 kr plus porto 35 kr per del.

Finnar i Östmark, Vitsand, Nyskoga, Södra och Norra Finnskoga

30 finnhemman, 5 torp, 80 finnslakter. Personregister 2200 personer. 330 sid.

Finnar i väst och Finnar i Gräsmark och Lekvattnet

Pris per styck

SEK 180,00 inkl porto

NOK 250,00 inkl porto

Införselavgift 40,00

Beställs på post-

giro 96 33 69-4

Jarl Ericson,

Nordmarksgatan 7

671 51 Arvika.

Tel 0570-19488

Varens program

Årsmöte med föredrag

Lördag 27 mars kl 13.00

Arkivcentrum Värmland, Edbergsalen

Sedvanliga årsmötesförhandlingar, se sid 2

Jan-Olof Larsson, Karlskoga föreläser om Europas kungahus

Kaffe med slaktforskarsamvaro

Sök slakten i Stockholm

Lördag 24 april kl 09.00 - 13.00

Arkivcentrum Värmland, Forskarsalen

Samarrangeniang med StorStockholms Genealogiska Förening.

Värmlänningar med intresse i Stockholm samlas på Arkivcentrum i Karlstad och stockholmare med intresse i värmland träffas på Stockholms stadsarkiv.

Vi hjälper varandra att leta reda på slaktuppgifter i resp arkiv. Kontakten upprätthålls med hjälp av fax och internet. Redan nu kan Du som söker anor i Stockholm sanda in Dina frågor till SSGF, Warfvinges vag 16, 4 tr, 112 51 Stockholm, eller per e-post till Anita Sundell, golfsport@idma.se

Rundtur i Värmskog

Lördag 29 maj

Samling vid Värmskogs kyrka med egna bilar kl 13.00

Förtäring till självkostnadspris vid Sparnas kafé.

Bindande anmälan till Bernhard Granholm som aven ordnar samäkning, tel 0555-611 53.

Rådgivning i forskarsalen

Under våren kommer forskarsalen på Arkivcentrum Värmlands att vara öppen lördagar 09.00-13.00.

En erfaren släktforskare från foreningen kommer då att finnas till hands för frågor och hjälp med problem.

Information om Slaktforskardagarna i Karlstad 18-19 september

Vi kommer att ha ett eller flera informationsmöten for de som anmält sig som funktionärer.

Tid och plats kommer att meddelas senare.

Det går fortfarande bra att anmäla sig som funktionär!

Släktforskarnas årsbok...

Fortsättning från sid. 25

flyttning av finnar. Under 1500-talet och fram till början av 1600-talet var staten positivt inställd till svedjandet. Därefter sågs svedjandet som en konkurrent till brukens behov av ved och träkol. I den första skogsordningen från 1647 förbjöds svedjandet på kronoallmänningar. Fornö redogör for några rättsfall under perio-

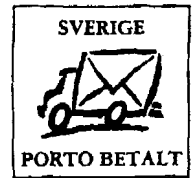
den 1737-61 där Svartnas bruk i Svärdsjö socken är karande och ett antal skogsfinnar svarande. Uppsatsen ger läsaren en god inblick i den på sin tid rådande lagstiftningen kring svedjandet och hur den utnyttjades av bruken för att tvinga nybyggarna till framställning av trakol i stallet för att svedja.

Lars-Gunnar Sander

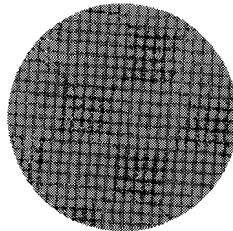
Begränsad eftersändning
Vid definitiv eftersändning retur med
den nya adressen till:
Varmlands Slaktforskarförening
c/o Lars-Gunnar Sander
Norra Berghaget
653 40 FORSHAGA

B

Föreningsbrev

Nu ar det grönt
att trycka på

KNAPPEN

Ramgatan 7 • Box 2149 • 650 02 KARLSTAD • Tel. 054-15 66 75

Varmlands mesta fullsewicetryckeri!